

ARCHAEOLOGIA BELGICA

224

L. VAN IMPE

URNENVELD UIT DE LATE BRONSTIJD EN DE VROEGE IJZERTIJD TE DONK

I

Beschrijvende inventaris

BRUSSEL
1980

ARCHAEOLOGIA BELGICA

224

ARCHAEOLOGIA BELGICA

Dr. Dr. H. Roeman

URNENVELD UIT DE LATE BRONSTIJD EN DE VROEGE IJZERTIJD TE DONK

Studie en verslag uitgegeven door de
Nationaal Dienst voor Opgroeven

URNENVELD UIT DE LATE BRONSTIJD EN DE VROEGE IJZERTIJD TE DONK

Études et rapport édité par le
Service national des Fouilles
Bure de Coopération, I
1040 Bruxelles

Beschrijvende inventaris

© Nationaal Dienst voor Opgroeven

D118004032

BRUXELLES

1981

ARCHAEOLOGIA BELGICA

Dir. Dr. H. Roosens

Studies en verslagen uitgegeven door de
Nationale Dienst voor Opgravingen
Jubelpark 1
1040 Brussel

Etudes et rapports édités par le
Service national des Fouilles
Parc du Cinquantenaire, 1
1040 Bruxelles

© Nationale Dienst voor Opgravingen
D/1980/0405/3

ARCHAEOLOGIA BELGICA

224

L. VAN IMPE

URNENVELD UIT DE LATE BRONSTIJD EN DE VROEGE IJZERTIJD TE DONK

I

Beschrijvende inventaris

BRUSSEL
1980

INLEIDING

Wie met de wagen vanuit Diest de richting van Hasselt inslaat en voorbij Halen de vallei van de Gete oversteekt, zal zich nog moeilijk kunnen inbeelden dat onder het huidige landschap met zijn betonbaan, de verspreide bewoning en de alomtegenwoordige fruitplantages, nog een residu van een protohistorisch landschap sluimert. De baan N. 2 Diest-Hasselt werd er immers dwars over een urnenveld aangelegd, dat van in de late Bronstijd tot een eind in de vroege IJzertijd in gebruik gebleven is. Nadat de begraafplaats in onbruik geraakt was werd hetzelfde terrein in de La Tène-periode opnieuw benut, ditmaal niet voor funeraire doeleinden maar voor een woonfunctie. Enkele scherven en wat schaarse bodemsporen hebben tevens geleerd dat zich in de onmiddellijke omgeving een nederzetting of een hofstede uit de Romeinse tijd moet bevinden. De nauwkeurige controle van de inhoud van de graven heeft ons tevens enkele scherven opgeleverd die uit een verre pre-urnenveldentijd moeten stammen, het Neolithicum of zelfs nog de vroege Bronstijd.

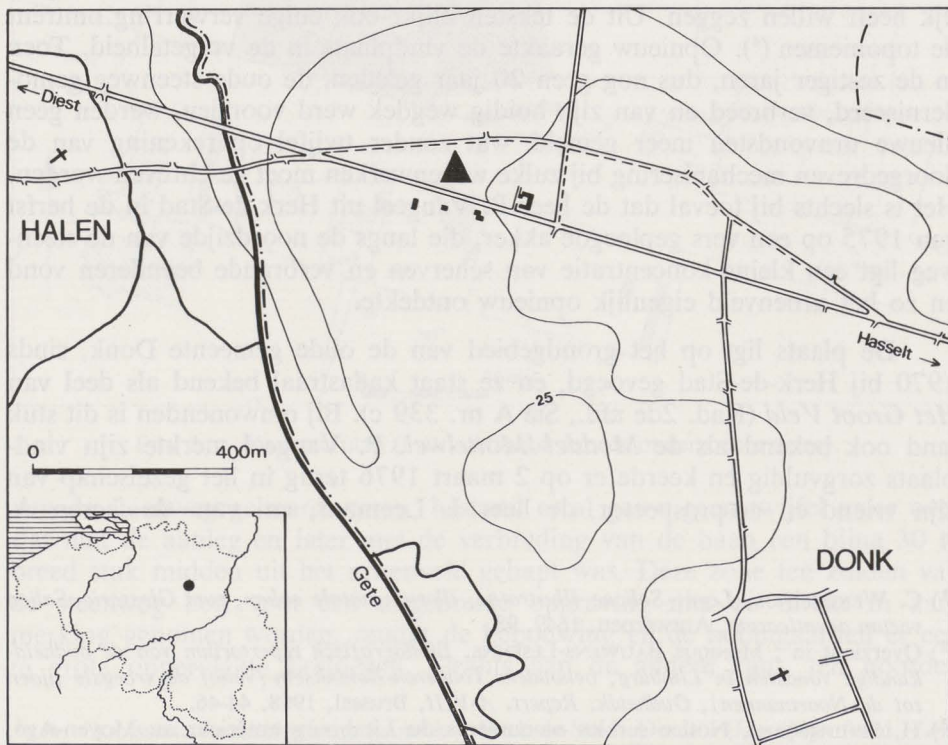

FIG. 1. — Situatiekaart.

De ontdekking van het urnenveld zelf dateert al van meer dan 350 jaren geleden. De oudste melding van urnvondsten danken we aan G. Wendelinus (° Herk-de-Stad 1580 — + Gent 1667) die in zijn « *Leges Salicae Illustratae* » (1649) duidelijke aanwijzingen geeft : « Si coniecturæ locus est, ego quidem levarum eum crediderim im Campo illo VRANCKRIJCK (de quo dictum cap. XI) inque illo admodum prædiolo REGNI HET CONINCKRIJCK; ubi anno MDCXXII effossæ sunt urnæ cinerum & ossium ex adverso Sacelli Doncani, haud procul à portis Halensibus » ⁽¹⁾. Heel wat auteurs hebben naar deze passus gerefereerd, ook al wist niemand meer waar de vindplaats zich juist bevond. Zelfs moderne auteurs hadden last met de lokalisatie en sommigen dreven het zelfs zover het urnenveld op het grondgebied van Halen te leggen ⁽²⁾. Bij de aanleg van de nieuwe verbindingsweg Diest-Hasselt in 1836/7, waarvan het rechtlijnige tracé tussen Halen en Herk-de-Stad de oude licht kronkelende *Oude Straat* moest vervangen, werden opnieuw urnen opgespit. H. Schuermans' melding « ... à Donk, en 1622, dans un pré dit HET KONINKRYCK, en 1836 ou 1837, dans les travaux de construction de la route de Diest, à un kilomètre environ du lieu dit HET VRANCKRYCK, la pioche, en remuant le sol, a mis au jour des urnes et des poteries romaines » heeft echter bijgedragen tot verwarring omtrent de datering ⁽³⁾. Op basis van deze tekst hebben meerdere auteurs meer Romeinse elementen te Donk verondersteld dan H. Schuermans eigenlijk heeft willen zeggen. Uit de teksten blijkt ook enige verwarring omtrent de toponiemen ⁽⁴⁾. Opnieuw geraakte de vindplaats in de vergetelheid. Toen in de zestiger jaren, dus nog geen 20 jaar geleden, de oude steenweg gemoderniseerd, verbreed en van zijn huidig wegdek werd voorzien, werden geen nieuwe urnvondsten meer gemeld, wat zonder twijfel op rekening van de doorgedreven mechanisering bij zulke wegenwerken moet geschreven worden. Het is slechts bij toeval dat de heer P. Vangeel uit Herk-de-Stad in de herfst van 1975 op een vers geploegde akker, die langs de noordzijde van de steenweg ligt een kleine concentratie van scherven en verbrande beenderen vond en zo het urnenveld eigenlijk opnieuw ontdekte.

De plaats ligt op het grondgebied van de oude gemeente Donk, sinds 1970 bij Herk-de-Stad gevoegd, en ze staat kadastraal bekend als deel van *Het Groot Veld* (Kad. 2de afd., Sie A nr. 339 c). Bij omwonenden is dit stuk land ook bekend als de *Moddel-/Mottelwei*. P. Vangeel merkte zijn vindplaats zorgvuldig en keerde er op 2 maart 1976 terug in het gezelschap van zijn vriend en co-prospector, de heer J. Leemans, en van de heren A.

- (1) C. WENDELINUS, *Leges Salicae Illustratae, illarum natale solum, cum Glossario Salico vocum advaticarum*, Antwerpen, 1649, 98.
- (2) Overzicht in : MONIQUE BAUWENS-LESENNE, *Bibliografisch repertorium van de oudheidkundige vondsten in Limburg, behoudens Tongeren-Koninksem (vanaf de vroegste tijden tot de Noormannen)*, *Oudheidk. Repert. A-VIII*, Brussel, 1968, 44-46.
- (3) H. SCHUERMANS, Notice sur les monuments du Limbourg antérieur au Moyen-Age, *Bull. Commissions roy. d'Art et d'Archéologie* 1, 1862, 99.
- (4) De in de oudere literatuur vermelde toponiemen zijn voor het ogenblik niet meer bekend.

Claassen (Achel), R. Roosen (Hasselt) en F. Lemmens (Donk). Tijdens het beperkt onderzoek dat ze die dag deden spitten ze de bodem van een urn op, die nog mooi pastte bij de eerder opgeraapte scherven. In het bodemstuk kleefde nog een deel van het krematiepakket. Naast de urn vonden ze een scherf van een bijpotje terug. Wat later, op 11 maart, vond de heer J. Herbots tijdens graafwerken langs de noordoosthoek van zijn nieuwe woning (perceel Sie A nr. 338 g), een tweede urn die eveneens met verbrande beenderen gevuld was en ook nog een bijpotje bevatte. Bij de bouw van de woning zelf lijkt men ook al een graf vernield te hebben⁽⁵⁾. Het is bij het zien van die laatste vondsten dat zijn buurman, de heer P. Kimps, zich realiseerde dat hijzelf ook ooit eens zulke pot op zijn spade had gevonden. Voor zover hij zich dit nog kon herinneren was dit al wel meer dan 20 jaar geleden gebeurd, op het ogenblik dat hij naast de noordwesthoek van zijn huis een bietensilo aanlegde (perceel Sie A nr. 351 l). Aangezien de laatste vondsten ten zuiden

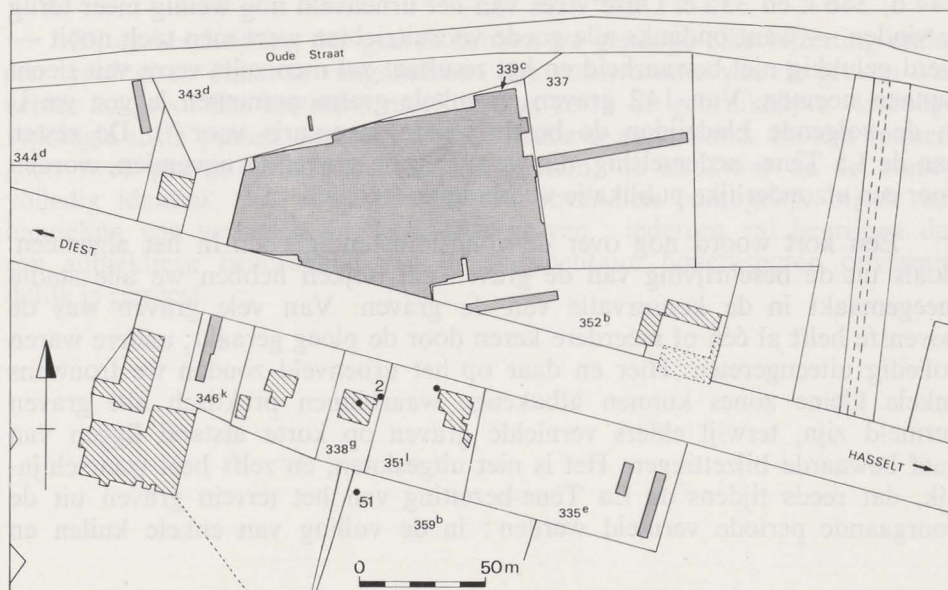

FIG. 2. — Kadasterplan (met lokalisatie van de onderzochte delen).

van de steenweg gebeurd waren, bestond er al gauw geen twijfel meer over dat met de aanleg en later met de verbreding van de baan een bijna 30 m breed stuk midden uit het urnenveld gehapt was. Deze zone ten zuiden van de steenweg kon voor een uitgebreide opgraving niet zo direkt in aanmerking genomen worden, omdat de bebouwing en de boomgaarden er een te grote oppervlakte besloegen. Slechts aan de andere kant, ten noorden

⁽⁵⁾ A. CLAASSEN, *Archeologische kroniek - Herk-de-Stad, Donk* : IJzertijdgrafveld, *Limburg* 55, 1976, 289-290. — P. VANGEEL, in *Ons Heem* 30, 1976, 177. — L. VAN IMPE, *Urnenveld te Donk (Herk-de-Stad)*, *Archeol.* 1976, 67-68.

van de steenweg, waren nog enkele percelen akker- en weiland vrij, voldoende om het onderzoek ruimte te bieden. Anderzijds was de vaststelling dat er daar urnen binnen het bereik van de ploegschaar lagen niet zo geruststellend, wat tot haast aanzette. Als positief ervaren we op dat moment wel dat er in het urnenveld, op de overbouwingen, de wegenwerken en de sporen van veldbewerking na, geen andere vernielingen noch plunderingen hadden plaats gevonden, wat tegenwoordig ook al zeldzaam is. Indien we dus de kans wilden grijpen om nog een deel van een urnenveld te onderzoeken in een streek waar de archeologie ons de laatste decennia weinig nieuws en houvast had geschonken, dan kon het alleen daar.

Twee opgravingskampagnes werden aan dit urnenveld besteed: van 1 augustus tot 7 oktober 1977 en van 3 juli tot 11 oktober 1978.* Tijdens dit ruim 5 maanden durend onderzoek werd het perceel nr. 339 c volledig blootgelegd en trokken we proefsleuven op de percelen nrs. 337, 352 b, 344 d, 346 k en 335 e. Onze vrees van het urnenveld nog weinig meer terug te vinden — want ondanks alle goede vooruitzichten weet men toch nooit — werd gelukkig niet bewaarheid en het resultaat zal men zelfs verre van slecht kunnen noemen. Van 142 graven en enkele grafmonumenten leggen we U in de volgende bladzijden de beschrijvende inventaris voor⁽⁶⁾. De resten van de La Tène- nederzetting, die we tussen de graven terugvonden, worden voor een afzonderlijke publikatie weerhouden⁽⁷⁾.

Een kort woord nog over de vondstomstandigheden in het algemeen. Zoals uit de beschrijving van de graven zal blijken hebben we alle stadia meegemaakt in de conservatie van de graven. Van vele graven was de bovenste helft al één of meerdere keren door de ploeg geraakt; andere waren volledig uiteengereten. Hier en daar op het urnenveld zouden we trouwens enkele kleine zones kunnen afbakenen waarbinnen praktisch alle graven vernield zijn, terwijl elders vernielde graven op korte afstand liggen van gaaf bewaarde bijzettingen. Het is niet uitgesloten, en zelfs heel waarschijnlijk, dat reeds tijdens de La Tène-bezetting van het terrein graven uit de voorgaande periode vernield werden: in de vulling van enkele kuilen en

(*) Voor hun medewerking danken wij het Gemeentebestuur van Herk-de-Stad, de eigenaars en huurders van de akkers, het personeel van de N.D.O., vooral de Heren Cl. DUPONT en R. VANSCHOU BROEK (tekenwerk), W. THYSSEN en A. WILLEMS (restauratie); tenslotte Dr. med. P. JANSSENS voor het anthropologisch onderzoek.

(6) De eerste graven, gevonden door P. Vangeel - J. Leemans en door J. Herbots zijn in dit cijfer begrepen en in de kataloog opgenomen. Geen rekening werd gehouden met het graf, gevonden tijdens de bouwwerken van J. Herbots' woning en met het andere, door P. Kimps opgespit, omdat van beide geen materiaal noch preciese gegevens bekend zijn. Ter informatie hebben wij hun approximatieve ligging wel aangeduid op Fig. 2. en dit geldt ook voor de graven nrs. 2 en 51. Voor alle andere graven kan men de juiste ligging op het opgravingsplan terugvinden (Pl. I).

(7) Over het onderzoek verschenen 2 korte berichten: Urnenveld en IJzertijd nederzetting te Donk, in *Conspectus MCMLXXVII, Arch. Belg.* 206, Brussel, 1978, 30-34. — Het urnenveld te Donk, in *Conspectus MCMLXXVIII, Id.* 213, 1979, 54-57.

silo's hebben we meer dan eens scherven gezien die typologisch tot de vroege IJzertijd kunnen behoren en zelfs tot de late Bronstijd. In de loop der Romeinse periode werd onder andere graf 38 gestoord. Het grootste aantal graven had echter te lijden van de ploegschaar en dit al sinds de Middeleeuwen. Sinds de mechanisering en modernisering van het landbouwalaam, die het gebruik van steeds grotere en zwaardere machines meebrachten, werd op de oppervlakkige bodemlagen zulke druk uitgeoefend dat urnen, die dicht onder de oppervlakte zaten, volledig gekraakt werden en bij de opgraving in gruzels uit elkaar vielen. Parallel met deze evolutie werd door de bewerking van het land de al natuurlijke erosie op de zachte helling versterkt. Door deze continuë afvoer van grond kwamen de graven op de valleirand steeds dichter onder het oppervlak te liggen, terwijl de graven hellingafwaarts onder een dikkere laag bedolven werden, wat dan weer conserverend werkte. Dat de grootste vernielingen toch nog gebeurden bij de wegenbouwwerken is duidelijk en behoeft wel geen verklaring meer.

Bij de beschrijving der graven hebben we gepoogd elke bijzetting onder een typologisch etiket te rangschikken. De vormvariatie van de graven was echter zo groot dat het soms moeilijk was ze in de gebruikelijke vierdelige typologie in te passen, zonder enige subjectieve appreciatie. Er zijn immers geen twee graven waarin de toegepaste rituelen, de structuur en de aanleg volledig identiek zijn. Objectiviteit was bovendien onmogelijk bij de behandeling van vernielde en verstoorde graven: iedereen zal begrijpen dat een subjectieve beoordeling van de fragmentaire bodemsporen onvermijdelijk is geweest.

SPOREN VAN GRAFMONUMENTEN

Het urnenveld wordt vanuit het noordwesten in zuidoostelijke richting door twee parallelle greppels doorsneden (as : 343° - 163°). Deze bleekgrijze uitgeloopte sporen, eigenlijk niets meer dan de resten van de greppelzolen, waren zeer ondiep en hier en daar zelfs volledig verdwenen. Op enkele plaatsen werd hun tracé nog aangeduid door een roestige band, onder de greppelzool ontstaan door de infiltratie van water. De oostelijke greppel, 60 cm breed in het noordwesten en ca. 1 m aan het zuidelijke uiteinde, volgden we over een lengte van 62 m ; we moesten nochtans vrede nemen met een gaping van ca. 12 m. De oostelijke gracht, ongeveer even breed, was nog 61 m lang en was over 2,50 m lengte vernield. Beide greppels bakenden een strook af van ca. 6 m breed. Behalve enkele paalgaten en kuilen, die tot de latere La Tène-nederzetting behoorden, vonden we binnen deze strook niets anders dan één enkele bijzetting terug : graf 29. Van deze structuur waarin we een langbed menen te mogen zien waren beide uiteinden vernield ; het noordelijke verdwijnt in het belendend perceel, dat zelf tamelijk diep omgewoeld werd, terwijl het zuidelijk uiteinde bij de aanleg van de steenweg werd weggegraven.

Tegen de westelijke greppel van dit langbed leunde een tweede grafmonument aan : een ovale, licht onregelmatige vlek van ca. 5 op 6,20 m met graf 80 in haar midden, werd er door het 60 cm brede bleekgrijze spoor van een kringgreppel omgeven. Alleen het zuidelijk boogsegment was vernield. Op het plan van het urnenveld (Pl. I) hebben we deze ringsloot in verband met de greppel van het zgn. langbed getekend. Tijdens het onderzoek hadden we de indruk dat de greppel van het langbed de kringgreppel op de rand oversneed, maar de verkleuringen waren daar zo vaag dat we deze oversnijding niet als heel zeker durven voorstellen.

Ongeveer 2,25 m scheidde deze ringsloot van de greppel die graf 81 omgaf. Van deze ringsloot zagen we enkel nog het oostelijk segment van de ca. 60 cm brede bleekgrijze greppelzool. Deze werd doorsneden door een noord-zuid gerichte gracht van recentere datum en door een grote ronde kuil, die in de Romeinse periode gegraven moet zijn.

Langs de oostzijde, op ca. 2,50 m van het langbed verwijderd, tekende zich een derde kringgreppel af : een 45 cm breed bleekgrijs spoor omsloot een heuvelzool van 5,25 m doormeter. Excentrisch lag hier graf 55. Langs de zuidoostkant was de greppel over een afstand van nog geen 50 cm onderbroken. Aangezien we enkel nog de zool voor ons zagen, is het moeilijk uit te maken of het om een intentionele onderbreking gaat.

Elders binnen de grenzen van het onderzochte terrein konden we lineaire en gebogen sporen van mogelijke oppervlaktestructuren met funerair karakter waarnemen. In de noordoosthoek zagen we enkele gebogen en twee lineaire parallelle greppelsporen, zonder er echter zeker van te zijn dat het inderdaad om resten van randstructuren gaat (Pl. I). Zo ook, was er tussen de graven 16 en 19 een bleekgrijs gebogen spoor met één halfmond uiteinde. De verleiding was groot om het als een rest van een geopende kringgreppel te beschrijven, maar zelfs in doorsnede was niet uit te maken of het spoor het gevolg was van menselijk graafwerk, dan wel van dierlijk.

Ten oosten van en parallel aan het langbed zien we nog enkele greppelsporen. Hier zijn er twee bruingrijze 55 cm brede en parallelle sporen, die een 4,5 m brede strook afbakenen. Ook hier is niet duidelijk of ze wat met het urnenveld te maken gehad hebben; ze kunnen evengoed ontstaan zijn tijdens de latere bewoning op die plaats.

DE GRAVEN

GRAF 1

Urngraf(?), gevonden door P. Vangeel en J. Leemans op 2 maart 1976. Geen gegevens over de kuil, graf grotendeels doorploegd. Urnbodem met verbrande beenderen nog *in situ*. Scherven en bodem behoorden tot een gladwandige eivormige urn, bruin van kleur; bew.h. : 14,5 cm (Pl. II, 2). Naast de urn : scherf van een bijpotje uit zachte rode aarde, bikonisch van vorm met opstaande inwendig afgeschuinde rand; bew.h. : 5,8 cm (Pl. II, 1).
Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 2

Urngraf, opgespit door J. Herbots op perceel Sie A, nr. 338 g, op 11 maart 1976. Geen gegevens over de kuil, noch aanleg. Van de bruine urn met gepolijste wand rest slechts de bodem (Pl. II, 4); hierin lag nog een deel van het krematiepakket. Naast de urnbodem : fragment van een 7,7 cm groot bijpotje, uit grijze hardgebakken aarde (Pl. II, 3). Beide recipiënten zijn secundair verschroeid. Verkleuringen op enkele stukjes been verraden de aanwezigheid van bronzen bijgaven.
Krematie : zuigeling.

GRAF 3

Urngraf. Geen kuil. Eivormige donkergrijsbruine gladwandige urn met cylinderhals, die op een vlakke rand eindigt; h. : 22,5 cm (Pl. II, 7).
Krematie : kind (Infans I, of max. 10 jaar).

GRAF 4

Vernield graf : concentratie van stukjes verbrand been en enkele bruine gladwandige scherven.
Krematie : geen diagnose.

GRAF 5

Brandrestengraf(?). Van een afgerond rechthoekig kuiltje zagen we nog de 73 x 45 cm grote bodem, bleekgrijs tot lichtbruin in het gele zand. Verspreid lagen hierin enkele donkerbruingrijze gladwandige scherven en stukjes verbrand been.
Krematie : geen diagnose.

GRAF 6

Van dit sinds lang vernield graf bleven slechts wat schamele restjes van verbrand been over.

Krematie : niet gerecupereerd.

GRAF 7

Brandrestengraf. Bodem van een ovaal 46 x 60 cm groot kuiltje, met een vulling van blauwgrijs en bruin zand, grijze as en houtskool ; de verbrande beenderen lagen in het midden gekoncentreerd.

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 8

Urngraf, verstoord. De bruine gladwandige urnbodem was bij het akkeren scheefgetrokken, maar was toch *in situ* gebleven ; scherven, verbrande beenderen en asresten lagen er om heen verspreid (Pl. II, 5).

Krematie : vrouw (— 25 jaar).

GRAF 9

Brandrestengraf. In de bruine vulling van het afgerond rechthoekig kuiltje, 45 x 37 cm groot, was een donkergrijze kern te zien, grijs tot zwart gekleurd door as en houtskool : hier lagen ook verbrande beenderresten en enkele scherven van een donkerbruine gladwandige urn. Bij deze scherven waren er twee, bruin van kleur, dikwandig en met silex verschaald ; deze moeten zonder twijfel uit een oudere kultuurfase (Neolithicum of Bronstijd) stammen.

Krematie : waarschijnlijk kind (Infans I).

GRAF 10

Brandrestengraf. Bodem van een ronde kuil met bruingrijze vulling ; diam. : 95 cm. Excentrisch was een donkergrijze kern zichtbaar, met nog kleine stipjes verbrand been en ook enkele scherven van met silexgruis verschaald aardewerk, zoals in graf 9.

Krematie : niet gerecupereerd.

GRAF 11

Brandafvalgraf. In het eerder onregelmatige kuiltje met een doormeter van 38 cm, met subvertikale wanden en vlakke bodem, was de met verbrande beenderen gevulde urn neergezet. Het is een komvormige grijsbruine urn met S-profiel en rechtopstaande rand met vlak bandvormig lipje ; h. : 20,5 cm ; de wand is goed geglad, zelfs matig gepolijst (Pl. II, 6). Met de resten van de brandstapel — as, houtskool en verbrande beenderen — was de urn overgoten en de kuil opgevuld.

Krematie : vrouw (20 jaar).

GRAF 12

Urngraf. De urn, met goed uitgelezen verbrande beenderen gevuld, stond in een met bruingrijs zand gedicht kuiltje, nauwelijks groter dan zichzelf (diam. : 30 cm). De urn is emmervormig met korte afgeronde rand, bleekbruin van kleur en gladwandig; tegen de rand aan is ze zelfs iets gepolijst; volgens rekonstruktie zou ze ca. 25 cm hoog moeten zijn (Pl. III, 1). De bovenhelft van het graf was doorploegd.

Krematie : man (25 jaar).

GRAF 13

Urngraf. Onregelmatige kuil met schuine wanden en vlakke bodem, met donkerbruin zand gevuld (diam. : 45 x 55 cm). In het midden stond de urn, bovenaan sterk door de ploeg beschadigd. Het is een zeer grote en toch dunwandige (!) urn met peervormig lichaam, waarop een konische hals staat die door een uitstaand gefacetteerd spits lipje was afgeboord. Ze is uit donkerbruingrijze hardgebakken klei-arde gemaakt; de zwart gesmoorde wand is zeer goed geglad en op schouder en hals zelfs gepolijst; h. : 30 cm, max. diam. : 28 cm (Pl. III, 4). Bovenaan het schouderveld, op de overgang naar de hals, lopen 3 brede en horizontale maar ondiepe kanneluren; hieronder is met een dubbele ondiepe groeflijn een enkelvoudig meandermotief weergegeven, onderaan begrensd door een gelijkaardige dubbele groeflijn.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 14

Brandrestengraf. Een rond kuiltje, niet groter dan 30 cm, met schuine wanden en vlakke bodem was gevuld met een mengeling van donkerbruin-zwart zand, as, houtskool en verbrande beenderen. In de bovenste helft van de kuil lagen scherven van een bruine gladwandige urn; één der fragmenten toont dat schouder en hals door 2 smalle en ondiepe kanneluurtjes van elkaar gescheiden waren.

Krematie : waarschijnlijk kind (Infans I).

GRAF 15

Urngraf. Geen kuil. De komvormige urn, met de goed uitgelezen beenderen, is gladwandig en bleekbruin van kleur, de rand is afgeschuind; op de tamelijk dikke wand is een breed en dik bandvormig oor gemonteerd. De fragmentaire staat van de kom laat niet toe het exakte aantal oren te bepalen; h. : 16,2 cm (Pl. III, 2).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 16

Urngraf (?), grotendeels vernield. In een onregelmatige, vaag afgelijnde donkerbruine vlek van 40 x 55 cm, — waarschijnlijk de bodem van de kuil — lagen de resten van het mobiel. Van een bijpotje stond de bodem nog *in*

situ : het is een cilindrische beker op 4 paarsgewijs gestelde 2 cm hoge pootjes gesteund ; hij is uit oranjekleurige zachte klei-aarde gemaakt, is 11 cm hoog en bezit een afgeschuinde rand ; op 4 cm onder deze rand staat een horizontaal greepje dat tweemaal doorboord is. Juist boven de basis loopt een bundel van 3 ondiepe groeflijnen ; eenzelfde bundel zien we ook op halve hoogte op de wand, waar hij in een boog onder het oor doorloopt (Pl. II, 9). De beker is slechts fragmentair bewaard, het juiste aantal greepjes is daarom niet vast te stellen. De gladde buitenwand is sekundair verschroeid. Bij de scherven van deze beker lagen de fragmenten van een grote gladwandige hier en daar matig gepolijste cylinderhalsurn, donkergrijsbruin van kleur ; de rand, met een diameter van 17 cm, is met een uitwendig verdikte en langs binnen kantig gelede lip afgeboord. Op enkele scherven ziet men dat hals en schouder door een brede en ondiepe kanneluur gescheiden waren, hoewel niet over de ganse omtrek (Pl. II, 8). Tussen deze uiteengeploegde resten vonden we ook de stukken verbrand been en enkele kleine stukjes versmolten brons.

Krematie : zeer jong kind (Infans I).

GRAF 17

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en kleine scherven van een donkergrijsbruine gladwandige urn.

Krematie : zuigeling.

GRAF 18

Urngraf, verstoord. Afgerond rechthoekig kuiltje, 37 x 32 cm groot. Van de urn stond enkel nog de bodem in de kuil *in situ*, terwijl de rest al lang geleden vernield moet geweest zijn. Enkele scherven en een deel van het krematiepakket vonden we ongeveer 30 cm verder terug. Het was een donkergrijze urn, met gelijkgestreken maar niet echt geruwde wand ; bew.h. : 16,5 cm (Pl. IV, 7). Tussen de beenderen lagen de stukken van een beige kleiaarden(!) armband (Pl. IV, 5), een randscherf van een bruin gladwandig komvormig(?) bijpotje (Pl. IV, 3), een uitstaand donkerbruin glad randstukje (Pl. IV, 4) en een donkerbruin halsfragment met ingestoken puntversiering (Pl. IV, 6). Ten zuidwesten van de urn stond op halve diepte in de vulling van de kuil een gladwandig oranjekleurig bijpotje, 7 tot 8,5 cm hoog (Pl. IV, 9).

Krematie : Infans II (ca. 17 jaar).

GRAF 19

Vernield graf : concentratie van scherven en verbrande beenderen. De scherven behoren tot een bruine gladwandige kom met kleine uitstaande puntig uitlopende rand ; de wand is slordig versierd met 2 bundels van 4 ondiepe groeflijnen ; beide zijn echter niet overal uit elkaar te houden (Pl. III, 3).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 20

Brandafvalgraf. De urn was in een kuiltje, nauwelijks groter dan zichzelf, gezet; het was opgevuld met donkerbruin tot zwart zand, as, houtskool en verbrande beenderen; stukjes been zagen we vooral onder de urn, samen met een klompje door en door geoxydeerd ijzer. Het overgrote deel van de beenderen was in de brede komvormige urn bijeengebracht; ze is assymetrisch biconisch met smalle schouderpartij en korte uitstaande afgevlakte rand; h. : 18,7 cm; ze is uit bruingrijze kleiaarde gemaakt; de wand is goed geglad en bij het bakken gevlamd (Pl. IV, 8). In de monding van deze urn was een 7 cm hoog hemisferisch tasje op de krematie neergezet (Pl. IV, 2). Een even hoog maar kleiner tasje was omgekeerd op het vorige gezet en beschermd de inhoud ervan, welke deze ook geweest kan zijn (Pl. IV, 1). Beide tassetjes zijn bruingrijs van kleur en gevlamd; ze zijn geglad; het kleinste van beide is sekundair verschroeid.

Krematie : vrouw (max. 20 jaar).

GRAF 21

Urngraf, verstoord. Geen kuil. De urn lag bijna helemaal door de ploeg onderste boven gegooid in de Middeleeuwse akkerlaag. Ze is bijna komvormig, met opstaande hals en vlakke rand; ze is uit donkergrijs tot bleekbruin gebakken kleiaarde gemaakt; de wand is gevlamd; de bodem was helemaal verpulverd; bew.h. : 16 cm (Pl. III, 5).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 22

Brandrestengraf. Een afgerond vierkant kuiltje met 31 cm zijde, kalotvormig uitgestoken, was gevuld met een mengeling van donkerbruin zand en verbrande beenderen; veel houtskool en as vonden we onderaan. Verspreid in deze vulling lagen scherven, die we konden samenvoegen tot iets minder dan de helft(!) van een roodbruine scherp-biconische urn met hoge trechterhals die zelf op een verdikt vlak lipje eindigt; h. : 21,2 cm (Pl. IV, 13). Hoewel nog oneffen is de wand toch met verticale trekken geglad, terwijl dit op de hals in horizontale richting gebeurd is. Over de verticale gladstrepen op de schouder heeft de pottenbakker nog een scherppuntige zigzaglijn getrokken, maar aangezien deze niet overal even duidelijk voorkomt en visueel weinig in het oog springt twijfelen we er sterk aan of dit wel een intentioneel aangebrachte versiering is. Aangezien slechts de helft van de urn in het graf meegegeven werd, is het duidelijk dat deze vóór de begraafing moet zijn stukgeslagen. Tussen de verbrande beenderen lagen ook nog enkele stukjes versmolten brons, mogelijk de resten van een fibula(?) (Pl. IV, 12).

Krematie : meisje (Infans II, ca. 15 jaar).

GRAF 23

Vernield graf. Onder de ploegzool, over een oppervlakte van 30 x 50 cm lagen scherven, enkele stukjes versmolten brons en verbrande beenderen verspreid. Bij de scherven vonden we een fragment van een cylinderhals met scherp afgeschuinde rand, zwart tot donkerbruin van kleur en gepolijst (Pl. IV, 10). Een minuskuul randscherfje kan van een bruin gladwandig bijpotje komen. Een van de stukjes brons is een 2 cm lange 3 mm dikke bronsdraad, waarschijnlijk de rest van een armband (Pl. IV, 11).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 24

Vernield graf ; resten teruggevonden in de middeleeuwse akkerlaag. Scherven en beenderen lagen over een oppervlakte van ca. 60 cm verspreid. De rekonstruktie van de scherven leverde een deel van een bruin tot bruinrood gevlekte S-vormige urn op, met gladde wand ; h. : 20,5 cm (Pl. IV, 16). Er waren ook scherven van een tweede urn, waaronder een wandscherf met de aanzet van de bodemplaaf en een randfragment; deze was zwart tot donkerbruin, gevland en gladwandig (Pl. IV, 14-15).

Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 25

Vernield graf. In de oude akkerlaag vonden we de bodem van een donker-grijsbruine gladwandige urn terug, zoals ze bij het ploegen opzij was gegooid ; bew.h. : 9,7 cm (Pl. V, 2). Alleen naast de urnbodem konden we nog enkele verpulverde stukjes verbrand been rekupereren.

Krematie : geen diagnose.

GRAF 26

Vernield graf. Bodem van een ovale kuil van 30 x 38 cm. In de donkerbruine vulling verzamelden we hier en daar nog wat stukjes been en enkele scherven van een donkerbruingrijze gladwandige urn ; één van de scherven, sekundair verbrand overigens, bezat nog steeds de aanzet van een bandvormig oortje.

Krematie : jong kind (Infans I).

GRAF 27

Een onregelmatige vlek, ca. 40 cm groot en donkergrijs van kleur, was de aanduiding voor de bodem van een sinds lange tijd vernield graf.

GRAF 28

Brandrestengraf(?). Op de bodem van een kuiltje met grijsbruine tot zelfs blauwige vulling vonden we nog wat houtskool en enkele stukjes verbrand been.

Krematie : niet gerekupereerd.

GRAF 29

Brandrestengraf. Een ovale blauwgrijze tot bruine vlek van 32 x 38 cm, waarin we nog enkele stukjes verbrand been en scherven terugvonden, was de bodem van de grafkuil. Enkele scherven zijn donkerbruin van kleur, gladwandig en versierd met een groeflijnenmotief, andere met rijen ingestoken punten (Pl. V, 5-6); weer andere zijn zeer dun en lijken van een donkerbruin gladwandig bijpotje met uitstaande rand afkomstig te zijn. Ook hier zijn enkele scherfjes met rijen kleine punten versierd (Pl. V, 7-8).
Krematie : geen diagnose.

GRAF 30

Urngraf. Geen kuil. De urn, gevuld met goed uitgelezen krematieresten, was in het gele zand begraven en reikte met de rand tot juist onder de Middeleeuwse ploegzool. Het is een eerder komvormige afgerond biconische urn met laaghangende knik, steile schouderpartij en uitstaande vlakke rand; de wand is donkergrijs van kleur en goed geglad; h. : 14,2 tot 15 cm (Pl. V, 1).
Krematie : zuigeling.

GRAF 31

Urngraf, verstoord. Geen kuil. De bovenhelft van de urn was weggeploegd, de rest ingedrukt. Ze is uit donkergrijs gebakken klei- of aardewerk gemaakt; de buitenwand is afgewerkt met een bruinrood gebakken deklaag, die zelf goed geglad is; bew. h. : 16,5 cm (Pl. V, 14). Op de bodem van deze urn was een klein sferisch bijpotje met uitstaande rand neergezet; h. : 6 cm; het is bruin van kleur en goed geglad, de halspartij lijkt zelfs wat gepolijst (Pl. V, 13). De goed uitgelezen verbrande beenderen waren in de urn over het bijpotje heen gestort.

Krematie : waarschijnlijk vrouw (30-40 jaar); doch mannelijk geslacht niet absoluut uitgesloten.

GRAF 32

Een aantal grote scherven van een bruingrijze gladwandige urn hebben we teruggevonden in een kuil, waarin ook een jong paard was begraven. Het is aan te nemen dat men hier na de slag bij Halen (12.VIII.1914) een militair rijdier heeft begraven en bij het delven van de kuil op een prehistorisch graf stootte en de resten naderhand terug in de kuil wierp.

GRAF 33

Beendergraf. Het pakket verbrande beenderen werd in het gele zand neergelegd zonder verdere bijgaven; wel merkten we wat grijze as tussen de beenderen op, maar houtskool was zorgvuldig geweerd. Bij het onderzoek bleek dit graf ouder dan graf 31. Verkleuringen op enkele stukken been verraden de aanwezigheid van bronzen bijgaven.

Krematie : oude vrouw.

GRAF 34

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Van de urn was de bovenhelft vernield. Hetgeen ervan rest is het sferisch lichaam, gladwandig en donkergrijs van kleur; bew.h. : 19 cm ; de wand is glad ; de aanzet naar de hals is bewaard maar men kan er niet uit afleiden of hij naar een uitstaande dan wel een cylinderhals overgaat (Pl. V, 4). Ruim 40 cm ten noordoosten van deze urn lagen de resten van een bijpotje uit bruinrood gebakken klei-aarde ; het is peervormig, met opstaande afgevlakte rand ; h. : 10,5 cm (Pl. V, 3). De diepte waarop dit bijpotje werd teruggevonden maakt het aannemelijk dat het bij de urn behoorde en met het ploegen werd omgegooid ; het bijpotje was sekundair verbrand.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 35

Urngraf. Geen kuil. De grote urn is bikonisch met lage gedrukte gewelfde schouderpartij, die fel ingedrukt en versplinterd was ; van de cylinderhals hebben we enkel de aanzet bewaard ; de goed gegladde wand is bruin van kleur met zwarte vlamkernen ; het schouderveld is dambordgewijs door horizontale en vertikale drievoudige rijen van kleine ingestoken punten onderverdeeld ; bew.h. : ca. 25 cm (Pl. VI, 1). Tussen de verbrande beenderen die deze urn volledig vulden vonden we de spits van een bronzen in de vuurgloed versmolten lanspunt terug ; bew.l. : 5 cm (Pl. VI, 2).

Krematie : man (ca. 30 jaar).

GRAF 36

Vernield graf. In de Middeleeuwse akkerlaag lagen scherven en verbrande beenderen door elkaar. Onder andere is er een hoog randstuk van een donkerbruine gladwandige pot (Pl. VI, 9); een wandfragment met ruwweg aangebrachte horizontale kanneluren (Pl. VI, 11) en een eivormig kraaltje uit beige klei-aarde, van 15 mm lengte (Pl. VI, 10) ; dit laatste, zoals ook enkele scherven trouwens, was sekundair verbrand.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 37

Vernield graf. Scherven van een urn, een bijpotje en verbrande beenderen lagen in de Middeleeuwse akkerlaag door mekaar geploegd. De scherven behoorden tot een bruin tot donkergrijs gevlekte gladwandige urn. Het bijpotje, 6,5 cm hoog, is peervormig met uitstaande rand, gladwandig en donkerbruin van kleur (Pl. V, 9).

Krematie : kind (1ste levensjaar).

GRAF 38

Resten van een dubbelgraf (urngraf?), grotendeels verstoord in de Romeinse periode bij het uitgraven van een greppel. Twee urnbodems, beide met ver-

brande beenderen gevuld, stonden nog *in situ*, de een naast de ander; scherven en beenderen lagen ook overal in het rond verspreid. De eerste bodem (a) is donkergrijs en gladwandig; de tweede (b), ten zuidoosten van de vorige neergezet, was eveneens donkergrijs en glad; op de beenderen lagen hier de in elkaar gedrukte stukken van een hemisferisch oortasje (h. : 4,8 cm; l. : 13 cm) en de randstukken van een bleekbruin eerder ruw bebertje met vingertopindrukjes op de schouder (Pl. V, 10-12).

Krematie : bodem a : vrouw (ca. 20 jaar);

bodem b : zuigeling.

GRAF 39

Ten noordoosten van graf 38 vonden we scherven van een gladwandige zwarte urn en verbrande beenderen, in de aarde opgeworpen uit de afwateringsgracht langs de rand van de steenweg.

Krematie : vrouw of kind (Infans II).

GRAF 40

Urngraf. Geen duidelijk spoor van de kuil, tenzij misschien langs de oostzijde, hoewel het bijna helemaal versluierd lag in de donkerbruine infiltratielaag. De urn is van het amfoortype, peervormig met licht konische hals die op een vlakke rand eindigt; hoog op de schouder stonden 4 kleine bandvormige oortjes gemonteerd: één ervan was al afgebroken vóór men deze urn een funeraire bestemming gaf; de donkerbruine hier en daar gevlekte wand is geglad; h. : 22,8 cm (Pl. VI, 3). Bijna op de bodem van de urn, midden de verbrande beenderen, stond een klein afgerond biconisch bijpotje met licht uitstaande hals en rand; het is gladwandig en bruin tot donkergrijs van kleur; h. : 8 cm (Pl. VI, 5); onderaan de hemisferische bodem diende een kleine vingertopindruk tot standvlak. Tussen de verbrande beenderen vonden we de stukken terug van een bronzen speld: de massieve kop met hemisferische kap en trechtvormige hals wordt door twee kraagjes van de naaldschacht gescheiden; van deze naaldschacht bleven slechts enkele kleinere door en door geoxydeerde fragmentjes bewaard; de kop zelf, 18,5 mm hoog en 17 mm in doormeter is bedekt met een deklaag in hardbrons, die door het zeer hoog tingehalte de indruk van witmetaal geeft; door een kleine « fout » midden op de kruin ziet men duidelijk de bronzen geoxydeerde kern; de naaldschacht is eveneens uit een gewoon koper-tin-brons gemaakt; een klein gaatje in de hals kan een functie gehad hebben bij het solderen van de schacht in de kop (Pl. VI, 4).

Krematie : vrouw (25-30 jaar).

GRAF 41

Urngraf, vernield. Geen kuil. Van een eerder grote en brede bruingrijze gladwandige urn vonden we het nog 11 cm hoge bodemstuk *in situ* terug (Pl. VI, 13). Dit was nog gevuld met verbrande beenderen, waarbij ook heel

wat grijze as gemengd was. Bij de dooreengeploegde scherven van het boven-deel lagen ook de resten van een klein donkerbruin bijpotje (Pl. VI, 14).
Krematie : man (+ 35 jaar).

GRAF 42

Urngraf(?), vernield : concentratie van bodemscherven van een kleine gladwandige urn en wat verbrande beenderen.
Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 43

Van de kuil van dit beendergraf was nog de bodem bewaard, 35 op 40 cm groot. Midden hierin lagen de verbrande beenderen gekoncentreerd ; houtskool en as waren duidelijk geweest. Het kuiltje was verder gevuld met een mengeling van donkerbruin en grijs zand ; hierbij ook resten van dierbeenderen.
Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 44

Beendergraf, eenvoudig in het gele zand aangelegd. Op het krematiepakket had men een kleine urn omgekeerd, dus met de mondopening naar onder gedrukt ; deze urn was helemaal versplinterd, wat ondanks alle voorzorgen elke poging tot restauratie onmogelijk gemaakt heeft. De urnbodem zelf was al grotendeels weggeploegd. Voor zover we het *in situ* hebben kunnen nagaan was het een kleine bikonische pot met uitstaande randpartij ; hij was gladwandig, grijsbruin van kleur ; de lip is afgeschuind (Pl. VI, 7). Tussen de beenderen lag een klein eenvoudig bronzen tangetje, 5,5 cm lang, met een ondiep groefje op elke vleugel (Pl. VI,6) ; verder enkele verbrande silex-splinters en een afslag van een kleine pijlpunt (Pl. VI, 8).
Bij de beenderen bevonden zich ook dierlijke resten (ree ?).
Krematie : kind (Infans I).

GRAF 45

Urngraf, vernield. Geen kuil. Van de urn bleef enkel de bodem bewaard, gevuld met verbrande beenderen, waarbij ook wat as en houtskool. Deze eerder grote dikwandige bodem is gladwandig en roodbruin van kleur ; bew. h. : 7,5 cm (Pl. VI, 12).
Krematie : vrouw (20, max. 25 jaar).

GRAF 46

Beendergraf. In een amper 15 cm groot en nog 18 cm diep onderaan puntig uitlopend kuiltje waren de verbrande beenderen gestopt, vermengd met wat bruin zand. Boven op dit pakket was een klein bijpotje gezet : het is een klein gladwandig potje, met bolle bodem en konkave schouder ; van de uitstaande rand, die door een ondiepe kanneluur van de schouder gescheiden

was, bleef enkel de aanzet over ; het is donkergrijs tot bleekbruin gevlekt ;
bew.h. : 5,6 cm (Pl. VII, 6).
Krematie : kind of vrouw.

GRAF 47

Vernield graf : concentratie van scherven van een donkerbruine gladwandige
urn met wat verbrande beenderen.
Krematie : kind of vrouw.

GRAF 48

Brandrestengraf. In een rond kuiltje van ruim 40 cm in doorsnede, vonden
we een mengeling van zwarte aarde, grijze as, houtskool en verspreide zeer
kleine stukjes verbrand been.
Krematie : niet gerecupereerd.

GRAF 49

Brandrestengraf. Een ovale 40 x 50 cm grote kuil met lensvormige bodem
was gevuld met donkerbruingrijs zand, waarin veel stipjes houtskool, grijze
as en kleine beenderstukjes voorkwamen. Het grootste deel van de as en de
houtskool lag tegen de noordwand aangedrukt, de beenderresten overwegend
tegen de zuidwand.
Krematie : jong kind (Infans I).

GRAF 50

Brandrestengraf. Het kleine ovale puntig uitgestoken kuiltje van 35 x 26 cm
was gevuld met donkerbruingrijs zand, brokjes houtskool, grijze as en wat
verbrande stukjes been.
Krematie : geen diagnose (mogelijk een kind ?).

GRAF 51

Graf gevonden bij het uitsteken van draineringsgreppels op perceel Sie A,
nr. 359 b (Fig. 2). Over de juiste situatie van de twee stukken aardewerk en
over het graftype kunnen we geen bijzonderheden meer meedelen. Geen van
beide opgespitte potten zijn volledig ; waarschijnlijk was het graf al eerder
gestoord geweest. Van een van beide, de urn(?) is het bodemstuk bewaard,
gemaakt uit geelbruin gebakken klei-aarde, met matig gegladde eerder gelijk-
gewreven wand ; bew.h. : 9,5 cm (Pl. VII, 12). Deze bodem bevatte nog
een hoeveelheid verbrande beenderen. Naast deze resten waren er scherven
van een tweede recipiënt, een bijpotje(?), zo te zien sferisch van vorm met
kleine uitstaande vlakke rand ; in de hals is een horizontale bundel van 4
relatief brede en ondiepe kanneluurtjes aangelegd ; de wand is donkerbruin
van kleur met oranje vlekken en matig gepolijst ; de bodem ontbreekt ; diam.
rand : 9 cm (Pl. VII, 11).
Krematie : vrouw (20 jaar).

GRAF 52

Urngraf. In een bijna ronde kuil, 36 cm groot, met schuine wanden en vlakke bodem stond de eivormige amfoorurn met korte licht uitstaande rand ; rond de twee dikke bandvormige oren die op de schouderwieling gemonteerd staan, zien we ondiep gegraveerde guirlandebundels ; de dikke gegladde wand is donkerbruin tot zwart gevlekt ; h. : 20,2 cm (Pl. VII, 1). In deze urn waren de verbrande beenderen verzameld : het is ons hier opgevallen dat de grootste stukken, zoals de resten van de gewrichten, op de bodem lagen. Daar lagen ook de resten van dunne bronzen ringen : één ervan, in spiraal gerold, kan aan een fibula behoord hebben (bew. diam. : 22 mm - Pl. VII, 2-4). Op de krematie stond een bijpotje, donkerbruin, gladwandig en peervormig met uitstaand randje ; h. : 7,2 cm (Pl. VII, 5) ; van de rand was al een gedeelte afgebroken vóór de bijzetting. In de hals van het potje werden met een scherpe spatel een groeflijn met eronder een zigzaglijn in de weke klei getrokken (imitatie van kerfsnee ?). Verder was de kuil opgevuld met donkerbruin zand, wat grijze as en enkele stukjes verbrand been ; houtskool leek zorgvuldig geweest.

Krematie : man (25-30 jaar).

GRAF 53

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een donkerbruine gladwandige urn.

Krematie : zuigeling.

GRAF 54

Vernield graf : concentratie van bodemfragmenten van een bruinrode, matig gegladde, dikwandige urn. Geen beenderen meer.

GRAF 55

Brandafvalgraf, verstoord. Van de urn stond de bodem nog in een ovale kuil van 70 x 37 cm, die verder gevuld was met zwartbruin zand, grijze as, houtskool en verbrande beenderen. Het grootste deel van het graf was uit elkaar geploegd. De urnbodem is roodbruin en gemaakt uit breukige klei-arde met zeer grof schervengruis gemagerd ; de wand is tamelijk ruw, opzettelijke ruwing is echter uitgesloten ; bew.h. : 8,5 cm (Pl. VII, 10). Bovenop deze bodem lagen scherven van een oranjekleurige tot bleekbruine urn met licht besmeten wand en schijnbaar gladde hals (Pl. VII, 9). Opvallend is de betere kwaliteit en de afwijkende samenstelling van de klei-arde van deze laatste scherven, wat de aanwezigheid van meer dan één pot in het graf verraadt. Het graf lag excentrisch binnen een kleine kringgreppel (cfr. p. 10-11).
Krematie : meisje (ca. 18 jaar).

GRAF 56

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een donkerbruine gladwandige urn.

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 57

Urngraf, verstoord. Het kuiltje, bovenaan 40 x 31 cm groot, was onderaan nauwelijks groter dan de urn zelf. Van de met goed uitgelezen beenderen gevulde urn was het halsgedeelte al in de Middeleeuwen vernield. De onderste helft, nog 18,5 cm hoog, is tamelijk dikwandig en op de gladde wand rood-tot donkerbruin gebakken ; de kleiaarde is verschaald met grote brokken schervengruis en grof grind (Pl. VIII, 3).

Krematie : vrouw (ca. 30 jaar).

GRAF 58

Brandafvalgraf. De met verbrande beenderen gevulde urn stond in een ovale kuil van 47 x 38 cm, met schuine wanden en vlakke bodem. Het is een grote emmervormige urn met kort afgeschuind en met vingertopindrukken versierd randje ; de brokkelige en grove kleiaarde is op de buitenwand bleekbruin gebakken. Ook al zou men dit bij deze urnvorm verwachten, toch is hij niet besmeten : de wand is gewoon met de hand en met een handvol gras gelijkgewreven, zodat het moeilijk is ze als ruw- dan wel als gladwandig te klasseren ; h. : 26,3 cm (Pl. VIII, 4). De pot was op de rand al beschadigd vóór hij tot asurn bestemd werd. Rond de urn was kuil terug gevuld met zwartbruin zand, as, houtskool en krematieresten. Ook tussen de beenderen in de urn lagen veel houtskool en asresten. Verkleuringen op enkele schedeldakfragmenten verraden de aanwezigheid van bijgiften in brons.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 59

Urngraf. Geen kuil. De urn, die de verbrande beenderen bevatte, is afgerond bikonisch van vorm met hoge uitstaande hals die op een vlakke rand eindigt ; ze is uit zwartgebakken fijne kleiaarde gemaakt, de wand is afgewerkt met een 2 mm dikke fijne orangebruine deklaag die naar buiten toe donkerbruin-grijs en oranjekleurig gebakken is ; de wand is goed geglad ; h. : 24,9 cm (Pl. VII, 8). Naast deze urn stond een bijpotje : een mooi amfoorurtje met peervormig lichaam en hoge cylinderhals met vlakke tot licht afgeschuinde rand ; op de bolle schouder staan 2 kleine bandvormige oortjes gemonteerd ; de donkerbruine tot zwarte wand is goed geglad ; het schouderveld is boven- en onderaan met een dubbele rij ingestoken punten afgezoomd en enkele verticale meestal drievoudige puntrijen verdelen dit schouderveld nog in kleinere vakken ; enkele puntlijnen zijn als een hangboog rond elk van beide oortjes ingedrukt. In enkele van de gaatjes kleven duidelijk resten van een vulling in witte pasta ; h. : 14 cm (Pl. VII, 7).

Het is opmerkelijk dat de punt van het stokje of het botje waarmee men deze punten in de nog weke klei drukte ongeveer hetzelfde gebrek vertoont als het instrument dat men voor de versiering van de pot uit graf 101 gebruikte. Op de pot in graf 59 is de fout echter iets hoekig, terwijl ze in graf 101 iets ronder lijkt.

Krematie : man (ca. 25 jaar).

GRAF 60

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Van de bolvormige urn was de randpartij vernield ; ze was gevormd uit een brokkelige zandige klei, die met schervengruis en fijn grind gemagerd was ; de tamelijk goed gegladde buitenwand was donkerroodbruin gebakken met vlamsporen ; bew. h. : 15,5 cm (Pl. VIII, 6). In de halsopening van de urn, op de verbrande beenderen, had men een biconisch bijpotje omgekeerd neergezet ; het heeft een korte schuine rand en is uit zachte rode klei gemaakt ; h. : 7,7 cm (Pl. VIII, 5). Aan enkele scherven ervan is het te zien dat het sekundair verbrand is. Tussen de beenderen, die in de urn verzameld waren, lagen enkele kleine stukjes versmolten brons.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 61

Urngraf, verstoord. Geen kuil. De bovenste helft van de urn met de beenderen was vernield ; het is een donkerbruine dunwandige hardgebakken urn, waarschijnlijk biconisch van vorm ; enkele scherven wijzen erop dat ze door een *Schrägand* was afgeboord ; bew. h. : 12 cm (Pl. VIII, 1). Tussen de brokstukken van deze pot lagen ook scherven van de urnen uit naburige graven.

Krematie : kind (5-6 jaar).

GRAF 62

Brandafvalgraf(?). Een ovaal kuiltje, 35 x 21 cm groot, bevatte bruin zand met stukken verbrand been. Op amper 10 cm van de rand lagen de resten van een brede afgerond-biconische urn, die bij het ploegen door mekaar was getrokken. Hoe kuil en scherven bijeen hoorden was niet meer uit te maken. De urn zelf is uit donkergrijs hardgebakken grove klei gemaakt ; de buitenwand is bedekt met een ruwweg gegladde deklaag, die zelf roodbruin gevlekt gebakken is ; bew. h. : 16 cm (Pl. VIII, 7); schouder- en randpartijen van de urn zijn vernield. Bij de scherven lag nog een randscherf van een donkerbruin bijpotje (?) (Pl. VIII, 8).

Krematie : kind of vrouw.

GRAF 63

Urngraf. Geen kuil. De gladwandige amfoorurn is symmetrisch biconisch van vorm met zeer korte hals en uitbuigende afgeronde rand ; ze is uit hardgebakken donkergrijze klei gemaakt ; de wand is glad. Op de schouder

staan 2 brede bandvormige oren gemonteerd : we hebben hier kunnen zien dat deze oren met een spil in een gat in de halswand bevestigd zijn. In de hals zijn drie brede en ondiepe kanneluren getrokken, hoewel deze niet alle over de hele omtrek te volgen zijn. Tussen deze brede groeven werden twee rijen kleine rechthoekige tot sikkelvormige indrukjes in de wand gedruwd ; de bovenste rij loopt over beide oren heen, de andere stopt tegen één van beide oren en loopt onder het andere door. Op de afgeronde buikknik is met scherpe spatel een doorlopend liggend chevron-motief tussen 2 brede en ondiepe groeflijnen gekerfd. In sommige groefjes zien we ook nog restjes van een witte vulling ; h. : 16,5 cm (Pl. IX, 8).

Krematie : meisje (ca. 16-18 jaar).

GRAF 64

Brandrestengraf. In een ovaal kuiltje van 43 x 30 cm, gevuld met zwartgrijs zand en heel wat houtskool, was een hoopje verbrande beenderen door scherven afgedekt. Bij deze laatste was er een randstuk van een donkerbruine gladwandige urn met korte cylinderhals (Pl. IX, 5).

Krematie : geen diagnose.

GRAF 65

Brandrestengraf : klein kuiltje, amper 15 cm groot, met verbrande beenderen, houtskool en asresten.

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 66

Brandafvalgraf, verstoord. De urn stond in de noordoostelijke helft van een ovale kuil (60 x 35 cm), die opgevuld was met zwartgrijs zand, brokjes houtskool, as en stukjes verbrand been. Van de urn rest ons slechts het sferisch onderdeel op gemarkeerde voet ; bew. h. : 14 cm ; diam. : 29 cm ; ze is uit donkerbruingrijze hardgebakken klei-arde gemaakt ; het schouderdeel is tot op de buikroning goed geglad en zelfs wat gepolijst ; de onderste wandhelft is daarentegen gewoon gladgestreken zonder dat van gladding sprake kan zijn (Pl. IX, 1). Op ongeveer 20 cm ten westen van de noordoostelijke helft van de grafkuil vonden we het 15 x 15 cm metende grijze spoor van een paalkuil ; of er enig verband is met het graf kan wegens het ontbreken van een stratigrafie niet uitgemaakt worden.

Krematie : vrouw (ca. 20 jaar).

GRAF 67

Brandafvalgraf. In een kuiltje met een diameter van 37 cm, met schuine wanden en horizontale bodem was de urn neergezet. Het is een grote afgerond-bikonische pot met cylinderhals die op een afgeronde rand eindigt ; ze is gemaakt uit zwarte klei-arde, waarin hier en daar een grindkorrel voorkomt. De wand is aan de ene kant zwart, maar gaat aan de andere kant over

naar donkerbruingrijs met oranjekleurige vlekken ; h. : 24,7 cm (Pl. IX, 3). Opvallend is, althans voor zover we het nog kunnen zien, dat de cylinderhals, de schouder en de buikknik goed geglad zijn, zelfs iets gepolijst, terwijl het onderlichaam dit niet is en gewoon met de hand effen gewreven werd. Op de goed uitgelezen verbrande beenderen in de urn stond een klein eenvoudig tonvormig bijpotje, bruin van kleur en gladwandig ; h. : 5,5 cm (Pl. IX, 4). Over de urn heen was de kuil terug opgevuld met zwarte aarde met as vermengd.

Krematie : dubbele bijzetting(!) : vrouw (ca. 25 jaar) met een kind (—16 jaar).

GRAF 68

Urngraf. De urn met de verbrande beenderen stond in de westelijke helft van de ovale kuil (50 x 33 cm). Ze heeft een S-vormig profiel met een licht konische rand ; de tamelijk goed gegladde buitenwand is bij het bakken gevlamd en is oranje-rood over bruingrijs tot donkergrijsbruin gekleurd ; h. : 22,5 cm (Pl. IX, 7). Op de verbrande beenderen, die de pot voor ca. twee derde vulden stond een sferisch bijpotje met opstaande rand en opgeduwde bodem ; het is donkergrijsbruin tot zwart van kleur en 7,8 cm hoog (Pl. IX, 6). De kuil was terug opgevuld met homogeen bruinkleurig zand.

Krematie : kind (jongen ?, van max. 14 jaar).

GRAF 69

Vernield graf. Bodem van de urn lag nog *in situ* ; scherven en verbrande beenderen waren in het rond verspreid. Behalve de bodemscherven was er nog een donkergrijsbruin gladwandig fragment van een cylinderhals (Pl. IX, 2).

Krematie : jong kind (Infans I).

GRAF 70

Vernield graf (urngraf?) : concentratie van verbrande beenderen en scherven. Van de bruingrijze urn lag enkel nog de bodemplaat *in situ* ; met de overige scherven konden we een gedeelte van de pot, 16 cm hoog terug opbouwen. (Pl. VIII, 2).

Krematie : vrouw.

GRAF 71

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een oranjebruine gladwandige urn.

Krematie : geen zekere diagnose, mogelijk een kind (Infans I).

GRAF 72

Urngraf. Geen kuil. De sterk gefragmenteerde urn is sferisch van vorm met uitstaand randgedeelte, dat op een uitwendig verdikte en inwendig gelede zelfs licht konkave lip eindigt ; de tamelijk dunne wand is donkerbruin van

kleur en goed geglad ; h. : 20 cm, hoewel het niet uitgesloten is dat het halsgedeelte iets hoger geweest kan zijn dan de getekende rekonstruktie laat vermoeden (Pl. X, 1) ; de schouder is versierd met ondiepe groeflijnen, zigzaglijnen en schuin ingestoken bladmotieven, verdeeld over twee bundels.

Krematie : vrouw.

GRAF 73

Brandrestengraf. Van de 70 x 50 cm grote kuil vonden we slechts de bodem terug : in deze bleke grijsbruine vlek lagen stukjes verbrand been, overal verspreid.

Krematie : vrouw (ca. 20 jaar).

GRAF 74

Urngraf. Geen kuil. De verbrande beenderen waren verzameld in een kelkvormige urn met uitstaande rand, 14,5 cm hoog, uit donkergrijze kleiaarde gemaakt waarin veel grof schervengruis verwerkt was ; hoewel gladgewreven is de buitenwand toch fel oneffen en hobbelig (Pl. X, 6).

Krematie : kind (— 15 jaar).

GRAF 75

Brandafvalgraf. In het midden van een 45 x 37 cm grote kuil, gevuld met donkerbruinzwart zand, as en houtskool stond nog de urnbodem met verbrande beenderen ; de rest was uit elkaar geploegd. Met de bodem en de scherven menen we een dunwandig biconisch urntje te kunnen rekonstrueren, met licht uitstaand randje, bruin tot rood gevlekte en matig gegladde wand ; h. : ca. 16,3 cm (Pl. X, 2).

Krematie : zuigeling.

GRAF 76

Brandrestengraf. In de bruinzwarte vulling van een klein rond kuiltje, 32 cm groot, vonden we houtskool, as en slechts enkele minuskule stukjes verbrand been terug.

Krematie : niet gerecupereerd.

GRAF 77

Brandrestengraf. Van de langwerpige onregelmatige kuil van 50 x 30 cm zagen we alleen nog de bodem : hierin lagen enkele scherven van een bleekbruine gladwandige urn, restjes van verbrande beenderen, as en houtskool, alles door elkaar.

Krematie : volwassen individu.

GRAF 78

Urngraf. Geen kuil. De urn is uit eerder brokkelig gebakken kleiaarde van slechte kwaliteit gemaakt ; de donkerbruin tot oranje gevlekte wand is op de schouder geglad, zo goed als mogelijk, de onderste helft daarentegen is gewoon effen gewreven en dus iets ruwer. Van deze biconische urn was de rand afgeploegd ; bew. h. : 19,5 cm (Pl. X, 3). Tussen de verbrande beenderen in de urn vonden we ook een kleine verbrande 13 mm lange naaldkop (Pl. X, 4) en heel wat verbrande en verglaasde silexsplinters.

Krematie : jong kind (Infans I).

GRAF 79

Brandrestengraf. Op de amper 25 cm grote bodem van de kuil lag een mengeling van grijze as, houtskool en verbrande beenderen.

Krematie : vrouw (ca. 30 jaar).

GRAF 80

Urngraf. Geen kuil. Donkergrijze konvormige urn met relatief hoge, licht uitstaande cylinderhals, inwendig afgeschuinde lip, goed gegladde wand ; de bodem is lichtjes gewelfd maar zo dat bijna een standring ontstaat ; h. : 14 cm (Pl. X, 5). Het graf ligt centraal binnen de kringgreppel (cfr. p. 10) (Pl. I). Ten noorden van het graf ligt een 115 x 75 cm grote bodemvlek van een kuil, lichtgrijs van kleur. Van deze kuil(?) hebben we niet kunnen uitmaken of ze wat met de bijzetting te maken had of niet.

Krematie : waarschijnlijk kind (Infans I).

GRAF 81

Urngraf. De urn was tamelijk diep in het gele zand ingegraven en lag schuin. Het is een brede komvormige, gedrukt sferische urn met bijna cilindrische hals met afgeronde rand ; ze is donkergrijs met enkele oranjekleurige vlekken ; op de wand is een 8 cm brede band ruw gelaten, hier en daar zeer fijntjes met slib ingewreven en daarna met de hand of met een handvol gras terug gelijkgestreken ; juist boven de voet, op de schouder en op de rand is de wand perfect geglad ; de voet is zo gewelfd dat een valse standring ontstaat ; h. : 17 cm ; max. diam. : 25 cm (Pl. XI, 1). Rond dit graf zagen we resten van een kringgreppel (cfr. p. 10) (Pl. I).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 82

Brandafvalgraf. De urn stond in het midden van een 52 x 47 cm grote kuil. Ze is uit roodbruine kleiaarde gemaakt, gladwandig, eivormig met hoge cylinderhals die op een afgeschuinde rand eindigt ; onder de hals is een diepe groeflijn zevenmaal om de schouder getrokken ; een deel van de wand is sekundair geschroeid ; h. : 20,7 cm (Pl. X, 7). Bijna op de bodem van de

kuil, tegen de urnwand aangedrukt, stond een bijpotje : peervormig met *omphalos*-bodem en scherpe uitstaande rand ; de wand is goed geglad, zelfs wat gepolijst ; ook hier is de wand verschroeid ; het is uit zwarte kleiaarde gemaakt, de wand is echter met een fijne beige-keurige deklaag afgewerkt die dan zelf weer donkerbruin gekleurd is ; h. : 7,6 cm (Pl. X, 8).

De urn was met zeer goed uitgelezen beenderen gevuld. Verder was de urn overgoten en de kuil opgevuld met een mengeling van door houtskoolstof en as zwart gekleurd zand, vermengd met veel brokjes verbrand been. Een deel van deze brandafval was ook al in de kuil gestrooid vooraleer de urn er werd in neergelaten. Deze vettige zwarte vulling heeft de urn en het bijpotje ook bijna zwart gekleurd.

Krematie : man (ca. 25 jaar).

GRAF 83

Brandafvalgraf. De urn, met de goed uitgezochte verbrande beenderen, stond in het midden op de vlakke bodem van een vierkante kuil met 45 cm zijde en vertikaal uitgestoken wanden. Ze was terug opgevuld met een mengeling van zwartgekleurd zand, as, houtskool en krematieresten. De urn, waarvan hals en rand afgeploegd waren, is bruin van kleur en heeft een S-vormig profiel, onderaan is de wand gewoon wat met de hand gelijkgewreven en nog wat hobbelig, maar vanaf de buikroning is de schouderpartij tamelijk goed geglad ; de voet is licht gemarkeerd ; h. : 21 cm (Pl. XI, 7).

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 84

Brandrestengraf. Een rechthoekige kuil van 60 x 40 cm met vlakke bodem en licht schuine wanden was gevuld met een mengeling van bruinzwart zand, as, houtskool en minuskule restjes van verbrand been ; deze laatste lagen hoofdzakelijk in het centrum. Hier en daar lag ook al eens een scherfje van een donkerbruine gladwandige urn.

Krematie : geen beenderresten gerekupereerd.

GRAF 85

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een bruin, komvormig en gladwandig recipiënt met verdikte rand (Pl. XI, 2).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 86

Vernield graf (urngraf?) : concentratie van verbrande beenderen en bodemscherven van een bruine gladwandige urn (Pl. XI, 8).

Krematie : vrouw (ca. 20 jaar).

GRAF 87

Vernield graf : concentratie van zeer kleine restjes verbrand been en scherven van een donkerbruine gladwandige urn.

Krematie : geen beenderresten gerecupereerd.

GRAF 88

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en enkele scherven van een bruine gladwandige urn.

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 89

Vernield graf : concentratie van stukjes verbrand been en bruine en donker-grijs gevlekte scherven van een gladwandige zelfs matig gepolijste urn.

Krematie : jong kind (Infans I).

GRAF 90

Vernield graf : concentratie van stukjes verbrand been en enkele scherfjes van een bruine urn.

Krematie : geen diagnose.

GRAF 91

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven. Bij de scherven zijn er van een bruine gladwandige urn, terwijl andere donkerbruin-grijs zijn en sporen van een guirlandeversiering dragen (Pl. XI, 3). Dit laat de aanwezigheid van 2 potten in het graf veronderstellen.

Krematie : waarschijnlijk zuigeling.

GRAF 92

Vernield graf : concentratie van stukjes verbrand been en kleine scherven van een donkerbruine urn.

Krematie : geen diagnose.

GRAF 93

Brandafvalgraf. Een dikwandige oranjebruine kom was met verbrande beenderen gevuld in een kuiltje gezet, dat amper groter was dan zijzelf. De wand van deze kom is weliswaar niet besmeten, maar toch ruw ; de bodem is vlak ; h. : 11,3 cm (Pl. XI, 4). Rond deze kom was het kuiltje terug opgevuld met zwartgrijs zand, as, houtskool en stukjes verbrand been.

Krematie : geen zekere diagnose ; waarschijnlijk een vrouw.

GRAF 94

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en enkele minuskule scherfjes.

Krematie : man (ca. 20 jaar).

GRAF 95

Brandrestengraf : klein kuiltje, amper 25 cm groot, met nog wat verbrande beenderen, as en houtskool.

Krematie : niet gerecupereerd.

GRAF 96

Brandafvalgraf. Iets uit het centrum van een rechthoekige kuil van 55 x 44 cm, met schuin aflopende wanden, was de urn met de goed uitgelezen beenderen neergezet. De bovenste helft was reeds eeuwen geleden vernield. De urn is van het bikonische type zonder duidelijk gelede opbouw en moet volgens de rekonstruktie ongeveer 17 cm hoog geweest zijn ; ze is bruinrood van kleur en uit tamelijk fijne en hardgebakken klei-aarde gemaakt (Pl. XI, 6). De kuil was verder opgevuld met zwartbruine aarde, met veel as vermengd. Verspreid vonden we hierin ook enkele scherven van een donkerbruin bijpotje terug met eerder ruwe buitenwand ; bew. h. : ca. 5 cm (Pl. XI, 5). Verkleuringen van koperoxyde op enkele stukjes been verraden de aanwezigheid van bronzen bijgaven.

Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 97

Brandafvalgraf. In een ovaal kuiltje, 43 x 37 cm groot, met schuine wanden en onderaan nauwelijks groter dan de urn zelf, was de asurn met de verbrande beenderen neergezet. Deze komvormige urn is sferisch, iets gedrukt, met recht opstaande randpartij ; ze is gladwandig, bruin van kleur en van zeer slechte kwaliteit : de gebruikte klei-aarde is zeer poeierig en zonder magering gebakken ; h. : 15,8 cm (Pl. XII, 4). Over de urn heen was zand uitgestort dat zeer rijk was aan houtskool en as, maar zonder verbrand been.

Krematie : jonge vrouw (max. 20 jaar).

GRAF 98

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven. Uit de scherven konden we het profiel opbouwen van een donkergrijze gladwandige hoog uitgerokken bikonische urn met licht uitstaande hals ; h. : 22,3 cm (Pl. XIII, 5). Verkleuringen op enkele stukjes been verraden de aanwezigheid van verbrande bronzen bijgaven. Tussen de beenderen lag een klein rudimentair geretoucheerd lemmer uit donkergrijze silex (Pl. XIII, 6).

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 99

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een bleekbruine urn met effen geweven wand. Bij de scherven lag een klein randstukje van een bijpotje.

Krematie : kind, mogelijk jonge vrouw.

GRAF 100

Urngraf. Geen kuil. De biconische urn, fel ingedrukt en nog 23 cm hoog bewaard, is uit grijsbruin gebakken klei-aarde gemaakt ; het donkerbruin gevamd oppervlak van de wand verbergt een bruinrode fijne deklaag. De wand is goed geglad (Pl. XII, 1). De urn moet waarschijnlijk door een kort opstaande rand bekroond geweest zijn. Enkele stukjes been waren door bronzen bijgaven groen gekleurd.

Krematie : vrouw (ca. 20 jaar).

GRAF 101

Urngraf(?), verstoord. Geen kuil. De onderste helft van de urn, met de beenderen was bij het ploegen opzij geworpen ; scherven van schouder en rand en stukken verbrand been lagen ongeveer 1 m verder bij mekaar. Het is een afgerond biconische urn met uitstaande rand, die op een afgeschuinde lip eindigt ; ze is uit bleekbruin gebakken klei-aarde gemaakt ; de wanden zijn donkergrijs tot zwart gesmoord en zeer goed geglad ; h. : 22,2 cm (Pl. XIII, 7). Van in de hals tot op de buikknik is het schoudervlak versierd met een chevron-motief tussen horizontale rijen punten en groeflijnen ; de punten zijn met een stokje of botje in de nog weke wand gestoken, zelfs tot 4 mm diep ; de groeflijnen werden met een stompe spatel in de klei getrokken en zijn minder diep. In enkele van de gaatjes zagen we resten van een vulling in witte pasta. Tussen de beenderen vonden we een afslag in zwarte silex.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 102

Brandafvalgraf. De urn met verbrande beenderen stond in een kleine praktisch vierkante kuil van 31 x 35 cm, met licht schuine wanden en vlakke bodem. Het is een 24,7 cm hoge symmetrisch-biconische urn bekroond door een kort uitstaand randje met vlak en inwendig verdikt lipje (Pl. XII, 7). Ze is uit donkergrijze tot zwarte klei-aarde gemaakt ; de gladde wand is oranje-rood tot lichtbruingrijs gevlekt ; hier en daar is de wand sekundair verschroeid. De kuil was verder opgevuld met zwartbruin zand, waarbij veel as, houtskool en brokjes verbrand been, o.a. tanden voorkwamen.

Krematie : vrouw (ca. 35 - 40 jaar).

GRAF 103

Brandafvalgraf. Kleine ronde kuil, met een diameter van 35 cm, nauwelijks groter dan de urn zelf. Wat van deze laatste restte behoorde tot een grote

gladwandige pot ; de wand is roodbruin tot donkergrijs gevlekt ; bew. h. : 24,5 cm (Pl. XIII, 1). De kuil was opgevuld met zwartbruin zand, as, houtskool en beenderresten. Door koperoxyde groen gekleurde stukjes been ver-raden de aanwezigheid van bijgaven in brons.

Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 104

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Onder de ploegzool vonden we nog de urn-bodem met verbrande beenderen *in situ* terug ; de rest lag uit mekaar geploegd. Voor het opbergen van de krematieresten gebruikte men een kom, waarvan de oortjes al afgebroken waren vóór de bijzetting ; van drie van de vier zijn de aanzetten op de wand bewaard. Deze komvormige urn is op de wand bleekbruin van kleur en was oorspronkelijk zeer goed geglad, bijna gepolijst ; de rand loopt spits uit en wordt onderaan langs binnen door een knik afgelijnd ; h. : 15,7 cm (Pl. XVI, 4).

Krematie : jonger kind (Infans I).

GRAF 105

Urngraf, vernield ; gelegen naast graf 104. Onder de ploegzool lag nog de bodem van een urn, ca. 14 cm hoog. Aan enkele scherven is het te zien dat het een afgeronde biconische pot was, afgeboord door een 3 cm hoge schuine afgevlakte rand (Pl. XIII, 2-3). Hij is gemaakt uit bruingrijs gebakken kleiaarde, met schervengruis vermengd ; de goed gegladde wand is licht oxyderend gebakken. Rond de urn duidde een 35 cm grote bleekgrijze verkleuring de bodem van de kuil aan.

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 106

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven. Met de scherven kunnen we een randstuk van een grote donkerbruine urn met licht uitstaande en konkave hals met vlakke rand rekonstrueren, diam. rand : 17 cm (Pl. XV, 4). Aan sommige scherven te zien lijkt de onderste wandhelft ruwer geweest te zijn dan de schouderpartij.

Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 107

Vernield graf : concentratie van wandscherven en uiterst kleine stukjes verbrand been. De scherven hebben behoord tot een roodbruine pot, waarvan de wand gewoon met de hand of met een handvol gras effen gewreven was. Er waren ook enkele stukken van een dunwandig bleekbruin bijpotje, onder andere een fragment met de aanzet van een oor.

Krematie : geen beenderen gerekupereerd.

GRAF 108

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en bodemscherven van een roodbruine gladwandige urn.

Krematie : vrouw (max. 30 jaar).

GRAF 109

Brandafvalgraf. Ovale kuil van 50 x 42 cm met lensvormige bodem. In het midden stond een kleine urn met hemisferisch lichaam, scherp omgebogen smalle en subhorizontale schouder en relatief hoge cylinderhals met uitbuigende rand ; h. : 13,4 cm ; ze is uit donkerbruingrijze kleiaarde gemaakt en de wand is goed geglad (Pl. XI, 9). Rond de urn was de kuil opgevuld met bruinzwart zand, as, houtskool en krematieresten.

Krematie : zuigeling.

GRAF 110

Urngraf. Geen kuil. De urn is emmervormig met vernauwende schouder, die op een rechte inwendig afgeschuinde en met vingertopindrukken versierde rand eindigt ; ze is hardgebakken en bleekbruin van kleur ; de rand is glad, maar vanaf de schouder is de wand besmeten ; h. : 22,7 cm (Pl. XV, 1). Op de beenderen, die de urn voor ongeveer twee derde vulden, stond een lage oortas met vlakke bodem ; deze is sekundair door brand verschroeid en zelfs versinteld ; h. : 4,3 cm, max. br. : 12 cm (Pl. XV, 2). Verkleuringen op stukken been verraden de aanwezigheid van bijgaven in brons.

Krematie : vrouw (25-30 jaar).

GRAF 111

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Van de urn bleef alleen de bodem *in situ* staan. Bij de uit elkaar geploegde stukken lag nog een randstuk zodat het profiel nog terug kon worden opgebouwd : het was een grote biconische urn met hoge cylinderhals, vlakke rand en goed gegladde donkergrijze wand ; h. : 26 cm (Pl. XV, 6).

Krematie : vrouw (30 - 35 jaar).

GRAF 112

Beendergraf. Geen kuil te zien. Op het pakket verbrande beenderen stond een klein trechtervormig bakje op standring ; h. : 3,7 cm ; de wand is beige-kleurig maar sekundair verschroeid. Van dit potje was al ruim de helft afgebroken vóór het in het graf belandde (Pl. XII, 6).

Krematie : klein kind (Infans I).

GRAF 113

Urngraf(?), vernield. Geen kuil. De urnbodem met verbrande beenderen stond nog op zijn plaats. Met de uiteengeploegde brokstukken rekonstrueerden we

een afgerond bikonische pot met afgezet schouderstuk, konkaaf halsgedeelte met afgeronde rand ; h. : ca. 18 cm (Pl. XIV, 5). Grijsz verkleuringen op enkele stukken been verraden de aanwezigheid van bijgaven in metaal.
Krematie : man (ca. 30 jaar).

GRAF 114

Urngraf(?), vernield. Geen kuil. De bodem van de oranjebruine tot grijze urn stond nog *in situ* ; gerekonstrueerde h. : 13,5 cm (Pl. XIII, 4) ; hoewel gladwandig is de wand toch tamelijk oneffen.
Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 115

Brandrestengraf. Vierkant kuiltje met 50 cm zijde, met rechte wanden, lensvormige bodem en gevuld met grijsgeel zand. Op de bodem lagen de brandresten : as, houtskool en verbrande beenderen. Op één der stukken been kleeft een helemaal geoxydeerd stukje ijzer.
Krematie : vrouw (ca. 20 jaar).

GRAF 116

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Van de urn stond enkel nog de bodem op zijn plaats ; ze is uit zwartgebakken klei-aarde gemaakt, de gladde deklaag is donkerbruin ; bew. h. : 10,5 cm (Pl. XII, 2). Op de bodem van deze pot, door de beenderen overdekt, stond een klein eerder ruw, trechtervormig bijpotje uit harde bruinrode aarde en met kleine kneepjes of uitstulpingen op de wand ; h. : 4,5 cm. (Pl. XII, 3). Verkleuringen op enkele stukken been verraden de aanwezigheid van bijgaven in brons.
Krematie : vrouw (20 - 25 jaar).

GRAF 117

Urngraf(?), vernield. Geen kuil. De urn, waarvan alleen nog de bodem *in situ* lag, was uit hardgebakken maar toch brokkelige klei-aarde gemaakt ; de wand, beige tot oranjebruin van kleur, is oneffen en gewoon met de hand of wat gras gelijkgewreven, echter niet opzettelijk geruwd.
Krematie : kind, hoogstens jonge vrouw.

GRAF 118

Brandafvalgraf. Ovale lensvormige kuil van 58 x 40 cm, gevuld met geelgrijs zand, vermengd met as, houtskool en verbrande beenderresten. De urn, met de verbrande beenderen, stond er in het midden, de bovenhelft was vernield. Ze is komvormig met een opstaande afgeronde rand ; de goed gegladde wand is donkerbruingrijs van kleur met lichtere vlekken ; h. : ca 16,7 cm (Pl. XIV, 2).
Krematie : groter kind (Infans II).

GRAF 119

Brandafvalgraf. De urn stond op de bodem van een onregelmatige, bijna ovale en trechtervormig uitgegraven kuil van 50 x 34 cm. De pot is gladwandig, donkerbruin tot zwart van kleur en bezit een S-profiel met hoog emmervormig lichaam, vernauwende schouder en hals, die op een rechte rand eindigt; h. : 21,2 cm (Pl. XIV, 3). De resten van de brandstapel, as, houtskool en beenderen waren over de urn heen in de kuil gestort.

Krematie : zuigeling.

GRAF 120

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een roodbruine gladwandige urn (Pl. XV, 5).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 121

Vernield graf : concentratie van stukjes verbrand been en scherven van een donkerbruine gladwandige urn.

Krematie : zuigeling.

GRAF 122

Urngraf(?), verstoord. Het onderste gedeelte van een ingedrukte en deels doorploegde urn lag op haar zijde, in de Middeleeuwse akkerlaag, randstukken lagen in de buurt. Geen spoor van de kuil. Met de scherven reconstrueerden we een min of meer sferische pot met cylinderhals, die met een uitbuigende maar inwendig gelede lip wordt afgeboord; de donkergrijze en oranjebruine gevlekte wand is slordig geglad en is nog hobbelig; h. : 20,5 cm (Pl. XIV, 4). Tussen de verbrande beenderen vonden we de resten terug van een beigekleurige kleiaarden armband.

Krematie : vrouw (ca. 20 jaar).

GRAF 123

Vernield graf : concentratie van stukjes verbrand been en enkele gladde roodbruine wand- en donkerbruine bodemscherven.

Krematie : waarschijnlijk een vrouw.

GRAF 124

Brandafvalgraf. In het centrum van een rechthoekige 46 x 30 cm grote kuil stond een klein bruin gladwandig S-vormig amfoorurtje, gevuld met verbrande beenderen; h. : 10,2 cm (Pl. XVII, 4). Een gladwandig bijpotje met S-profiel, uit baksteenrode klei gemaakt maar praktisch helemaal verbrand en licht vervormd, lag op zijn zijde tegen het urntje aangedrukt; h. : 7 cm (Pl. XVII, 3). De resten van de brandstapel, as, houtskool en wat verbrande beenderen waren over beide heen in de kuil gestort.

Krematie : kind (Infans I, — 6 jaar).

GRAF 125

Beendergraf. Het krematiepakket was gewoon in een kuiltje in het gele zand neergelegd ; resten van de brandstapel waren zorgvuldig geweerd.

Krematie : vrouw (20 jaar).

GRAF 126

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een donkerbruine urn met oneffen (niet ruwe !) wand.

Krematie : geen diagnose.

GRAF 127

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven. De scherven behoorden tot een bruinrode gladwandige urn met op de scheiding van hals en schouder een rij kleine schuine inkepingen, met een puntige spatel of met een naald aangebracht (Pl. XII, 5).

Krematie : volwassen vrouw.

GRAF 128

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een bruine urn.

Krematie : geen diagnose.

GRAF 129

Urngraf(?), vernield. Geen kuil. De bodem van een bruine urn met matig geglad oppervlak lag nog versplinterd *in situ*, de rest was uiteengeploegd.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 130

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een beigegekleurig gladwandig bijpotje (Pl. XV, 7).

Krematie : kind (Infans I).

GRAF 131

Beendergraf. Het krematiepakket, amper 25 cm groot, was gewoon in een kuiltje in het gele zand neergelegd ; afval van de brandstapel was zorgvuldig geweerd. Grijskleuringen op enkele stukken been verraden de aanwezigheid van metalen bijgaven.

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 132

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een bruinrijze gladwandige urn, onder de ploegzool.

Krematie : geen diagnose.

GRAF 133

Beendergraf. Van een rechthoekige kuil van 48 x 33 cm was de zuidelijke helft heel wat dieper uitgegraven en gevuld met zeer goed uitgelezen verbrande beenderen. Tussen de beenderen lagen de scherven van minstens 2 opzettelijk gebroken potten. Houtskool en as waren zorgvuldig geweest. Uit de scherven konden we onder andere een bruin komvormig gladwandig recipiënt rekonstrueren met grote opstaande afgeschuinde rand en met een bundel van 4 groeflijnen op de schouder ; h. : 11 cm (Pl. XV, 3). Verder zijn er nog scherven van een andere grotere gladwandige pot, die bruinrood van kleur is. Ook lag er een klein klompje door en door geoxydeerd ijzer bij. Krematie : man (25 - 30 jaar).

GRAF 134

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Van de urn restte slechts de onderste helft ; bew. h. : 18 cm ; ze is gladwandig en roodbruin van kleur ; van één der oren bleef de aanzet bewaard (Pl. XVI, 9). Tussen de beenderen lag een door en door geoxydeerd klompje ijzer, mogelijk het restant van een gordelhaakje ; l. : 3 cm (Pl. XVI, 10).

Krematie : vrouw.

GRAF 135

Urngraf. Geen kuil. Het is een donkerbruingrijze gladwandige amfoorurn met 2 bandvormige oren en een opstaande hals met afgeschuinde rand ; h. : 23,5 cm (Pl. XVII, 1). Hoewel het bijna niet te zien is heeft men de hals- en schouderpartijen beter geglad dan de buikwand. Op de verbrande beenderen stond in de mondopening van de urn een bikonisch gladwandig bijpotje met uitstaande rand ; het is donkergrijs van kleur, bijna zwart en meet 7,8 cm (Pl. XVII, 2).

Krematie : vrouw (ca. 25 jaar).

GRAF 136

Urngraf. Geen kuil. De bruingrijze tot oranje gevlekte urn is emmervormig en bekroond met een korte steile schouder waarop een uitstaande afgeronde rand staat ; schouder en rand lopen bijna onmerkbaar in elkaar over tot één enkele konkave hals ; de halswand is geglad, terwijl de buikwand maar gewoon gelijkgestreken is ; h. : 20,4 cm (Pl. XVI, 5). Tussen de verbrande beenderen lagen minuskule restjes van verbrande bronzen bijgaven. Krematie : vrouw (40 - 45 jaar).

GRAF 137

Urngraf, verstoord. Geen kuil. Met de uiteengeploegde scherven konden we een grote donkerbruine urn rekonstrueren, met goed gegladde schouderpartij en waarvan de buikwand gewoon maar met de hand of wat gras effen gewreven was, echter niet echt geruwd ; bew. h. : 18 cm (Pl. XVI, 1). Op

de verbrande beenderen in de urn lagen de verbrande, versintelde en vervormde scherven van een bijpotje : hoog bikonisch van vorm, met uitstaande rand en klein standvlak ; het is gladwandig en oranje tot grijs gevlekt ; juist boven de buikknik is vaag een horizontale bundel van 4 ondiepe groeflijnen te zien ; h. : 9,3 cm (Pl. XVI, 3). Tussen de beenderen lag nog een kleine bronzen ring ; diam. : 2 cm, dikte draad : 2,5 mm (Pl. XVI, 2).
Krematie : vrouw (ca. 30 jaar).

GRAF 138

Brandrestengraf. Ovaal kuiltje van 90 x 70 cm met lensvormige bodem, gevuld met verbrande beenderen en zwartblauw zand. Bovenin lagen een wand-scherf van een zwarte gladwandige urn met fijne schuine kanneluurversiering op de buikknik (Pl. XVI, 6), een donkerbruin fragment van een schouderstuk van een urn met groeflijnversiering (Pl. XVI, 7) en enkele stukken verbrand brons, waaronder een fragment met lensvormige doorsnede dat van een lemmer afkomstig kan zijn (Pl. XVI, 8).

Krematie : kind of vrouw.

GRAF 139

Vernield graf : concentratie van stukken verbrand been en scherven. De rekonstruktietekening laat een beker zien, ongeveer 14,5 cm hoog, tonvormig met uitstaande rand die op een verdikte lip eindigt ; de bruine buitenwand is maar slordig gladgewreven en is nog hobbelig ; op de zwarte binnenwand daarentegen kleven roomkleurige strepen verf of vloeistof van onbekende samenstelling (Pl. XIV, 6).

Krematie : zuigeling.

GRAF 140

Vernield graf : concentratie van verbrande beenderen en scherven van een donkergrijsbruine urn, met eerder ruwe maar niet besmeten wand. Tussen de scherven lag nog het verbrand randstuk van een bijpotje (Pl. XV, 8).

Krematie : geen diagnose.

GRAF 141

Urngraf. Het kuiltje had bovenaan een doormeter van ca. 40 cm maar was onderaan amper groter dan de urn zelf. Deze is een grote hardgebakken donkergrijsbruine pot, bikonisch van vorm met hoog opgetrokken schouder, waarop een kort recht en inwendig afgeschuind randje staat ; h. : 27-28,5 cm (Pl. XVII, 5). De wand is glad, met een duidelijk onderscheid tussen schouderveld en buikwand : de eerste is goed, de andere met slechts grove trekken geglad. Op de verbrande beenderen, waarmede de urn voor twee derde gevuld was, waren 2 bijpotjes neergezet. Het ene, een donkerbruin amfoorurntje stond rechtop : het is scherp bikonisch, met een opstaande rand en 2 band-

vormige oortjes op de schouder ; de wand is gepolijst ; h. : 11,5 cm (Pl. XVII, 7) ; het steile schoudervlak is boven- en onderaan afgetekend door een bundel van horizontale groeflijnen in combinatie met een zigzag- of golflijn ; deze groeflijnen bevatten nog resten van een vulling in witte pasta. Naast dit potje stond er een tweede, maar omgekeerd : het is bijna cilindrisch, roodbruin van kleur, gladwandig en 7,3 cm hoog (Pl. XVII, 6) ; een deel van de wand is verschroeid. Tussen de beenderen lagen uiterst kleine stukjes versmolten brons.

Krematie : vrouw (ca. 30 jaar).

GRAF 142

Brandafvalgraf, verstoord. In een kleine, bijna ronde en lensvormig uitgegraven kuil van 30 x 35 cm, stond nog de bodem van een bruinzwarte gladwandige urn, met beenderen gevuld ; bew. h. : 13, 5 cm (Pl. XIV, 1). De kuil was verder opgevuld met bruinzwart zand, as houtskool en beenderen. Krematie : volwassen vrouw (— 40 jaar).

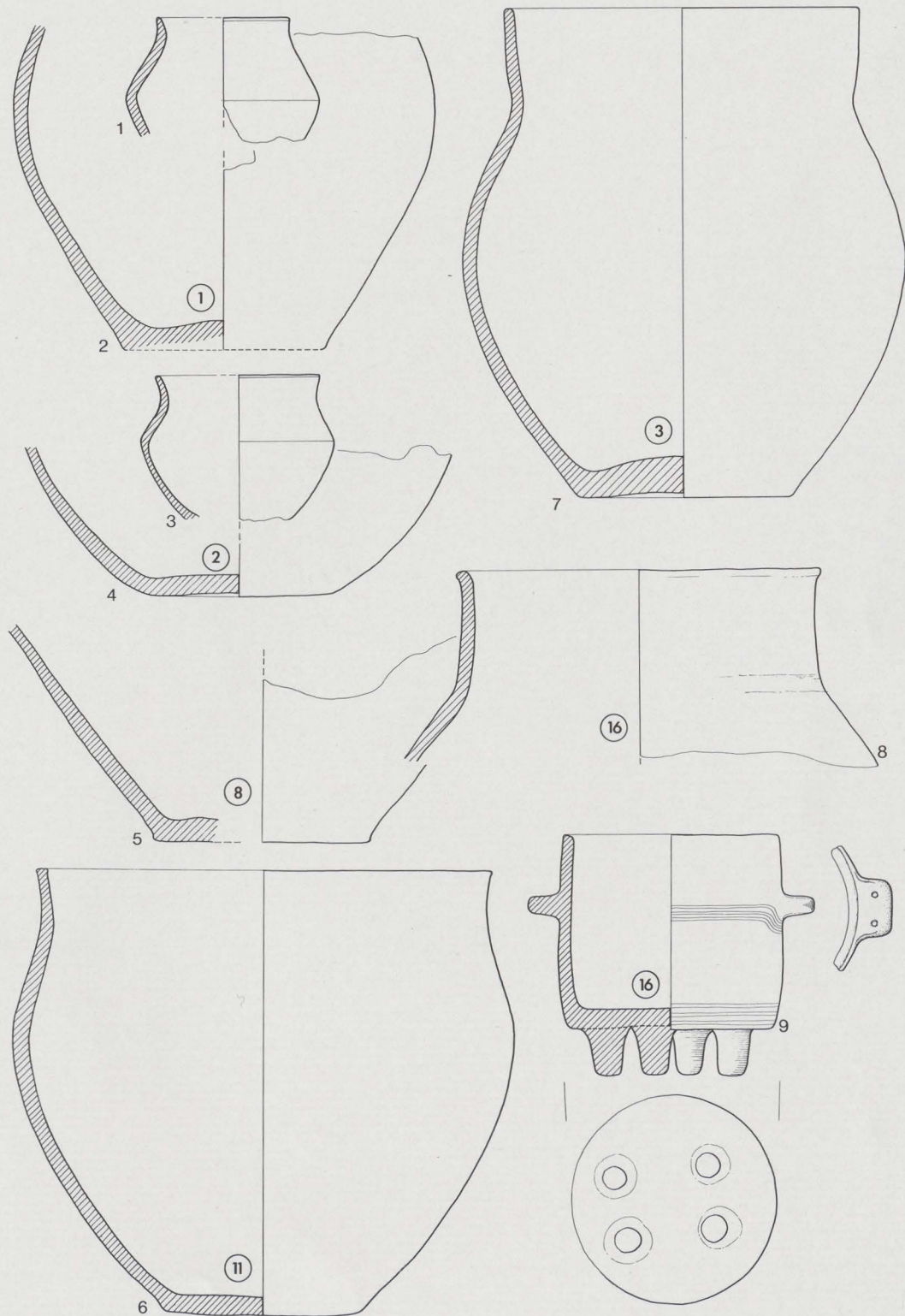
INHOUDSTAFEL

Inleiding	5
Sporen van grafmonumenten	10
De graven	12

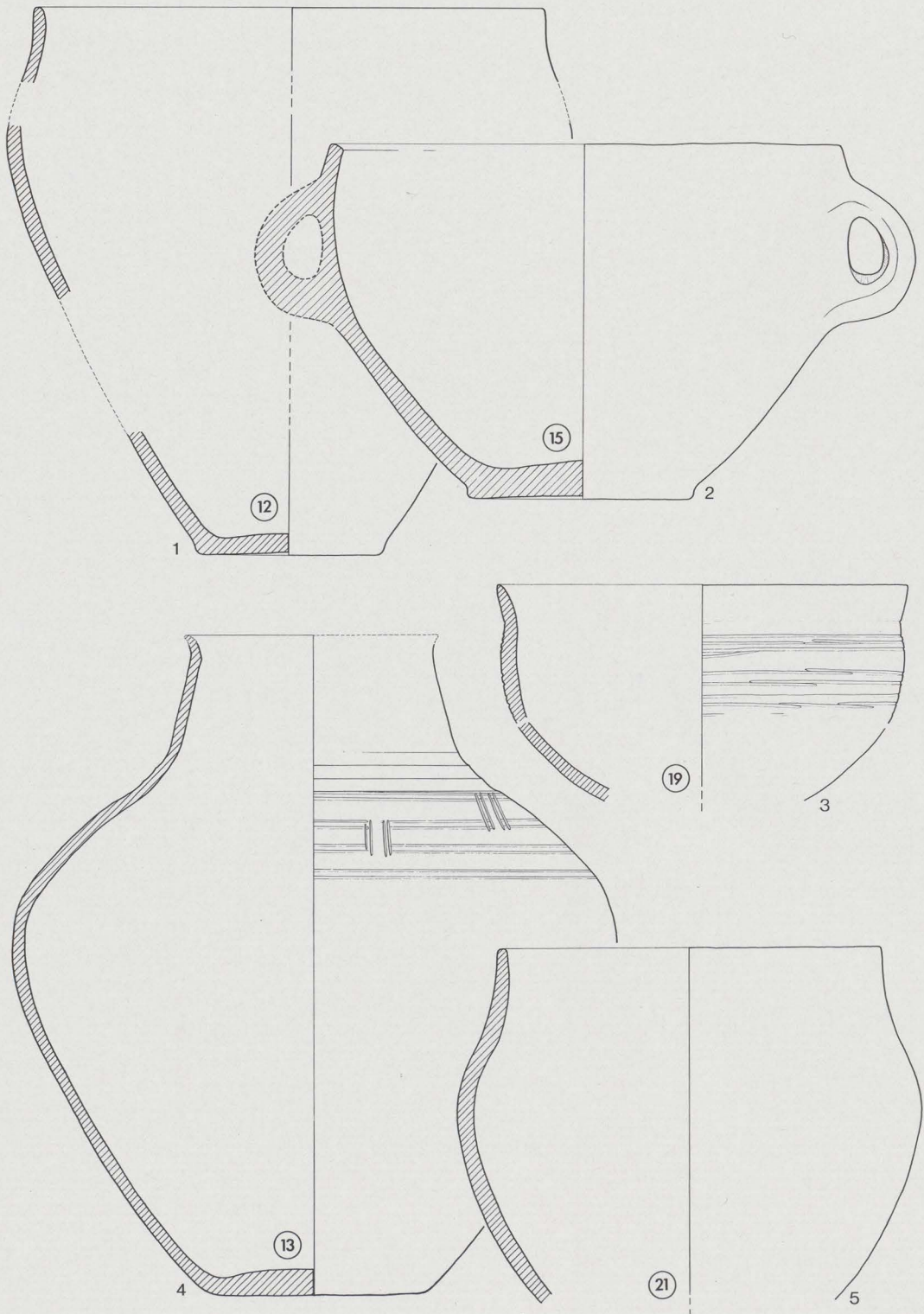
DONK

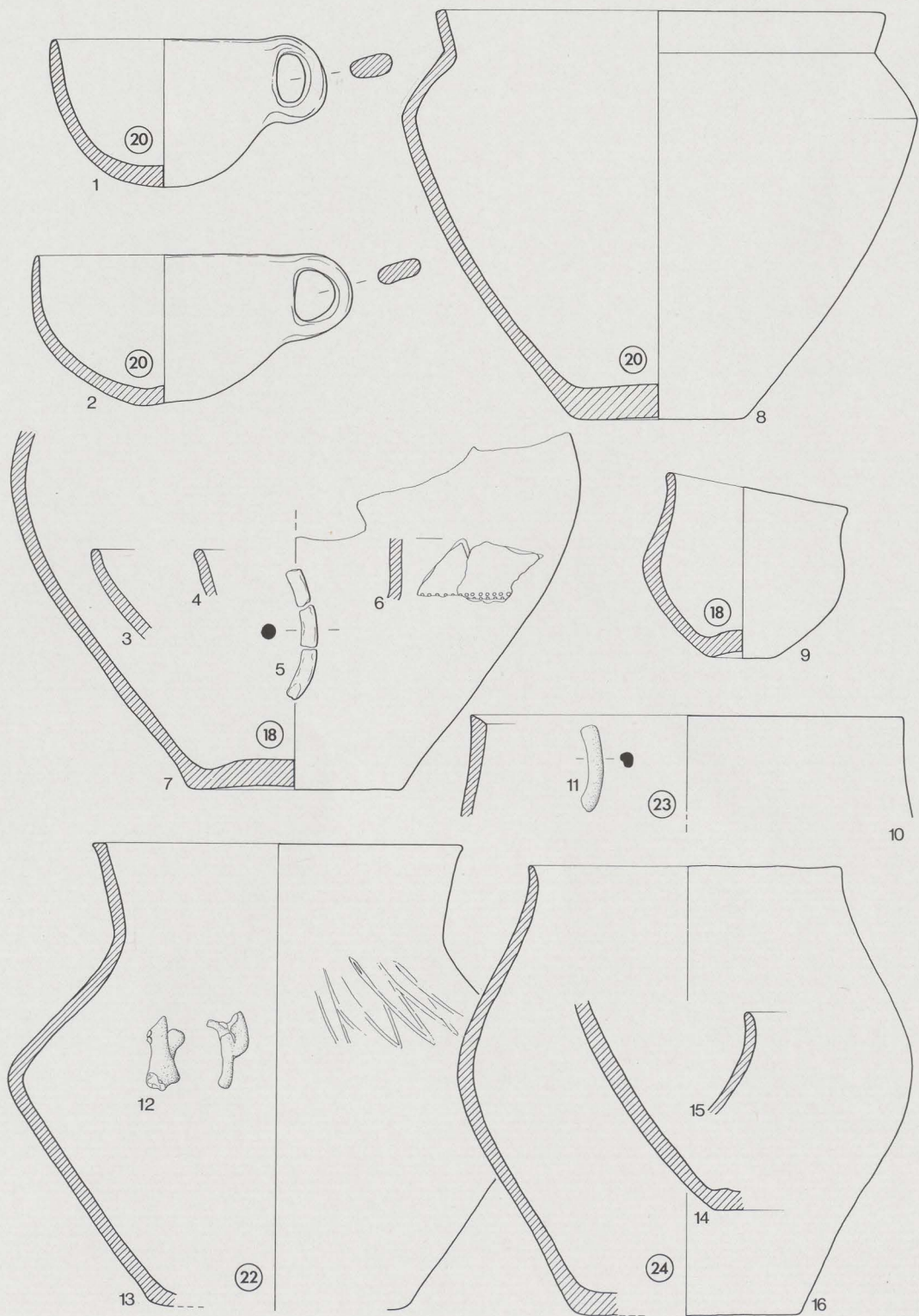
Algemeen opgravingsplan (S. 1/400).

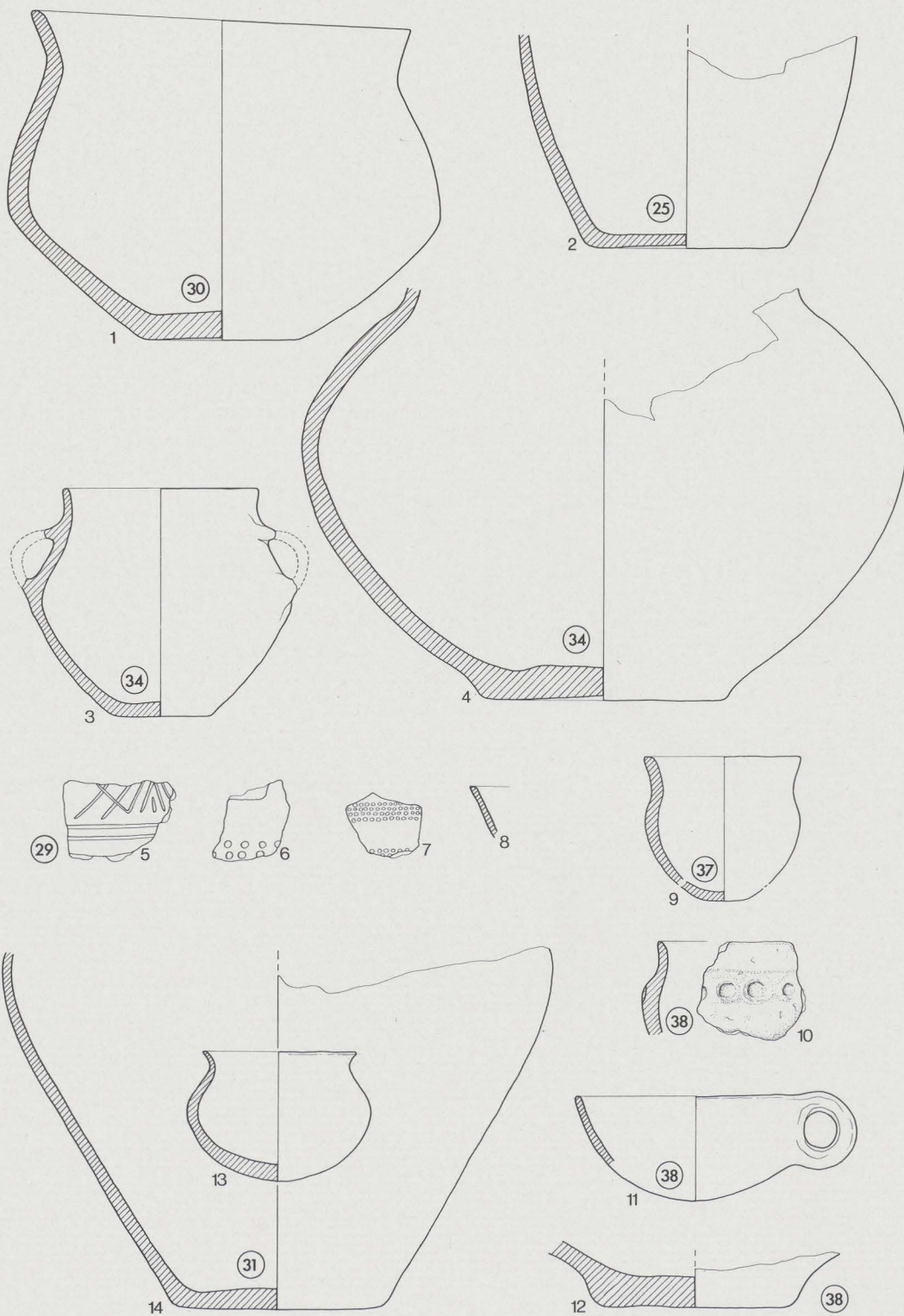
S. 1/3: 1-9.

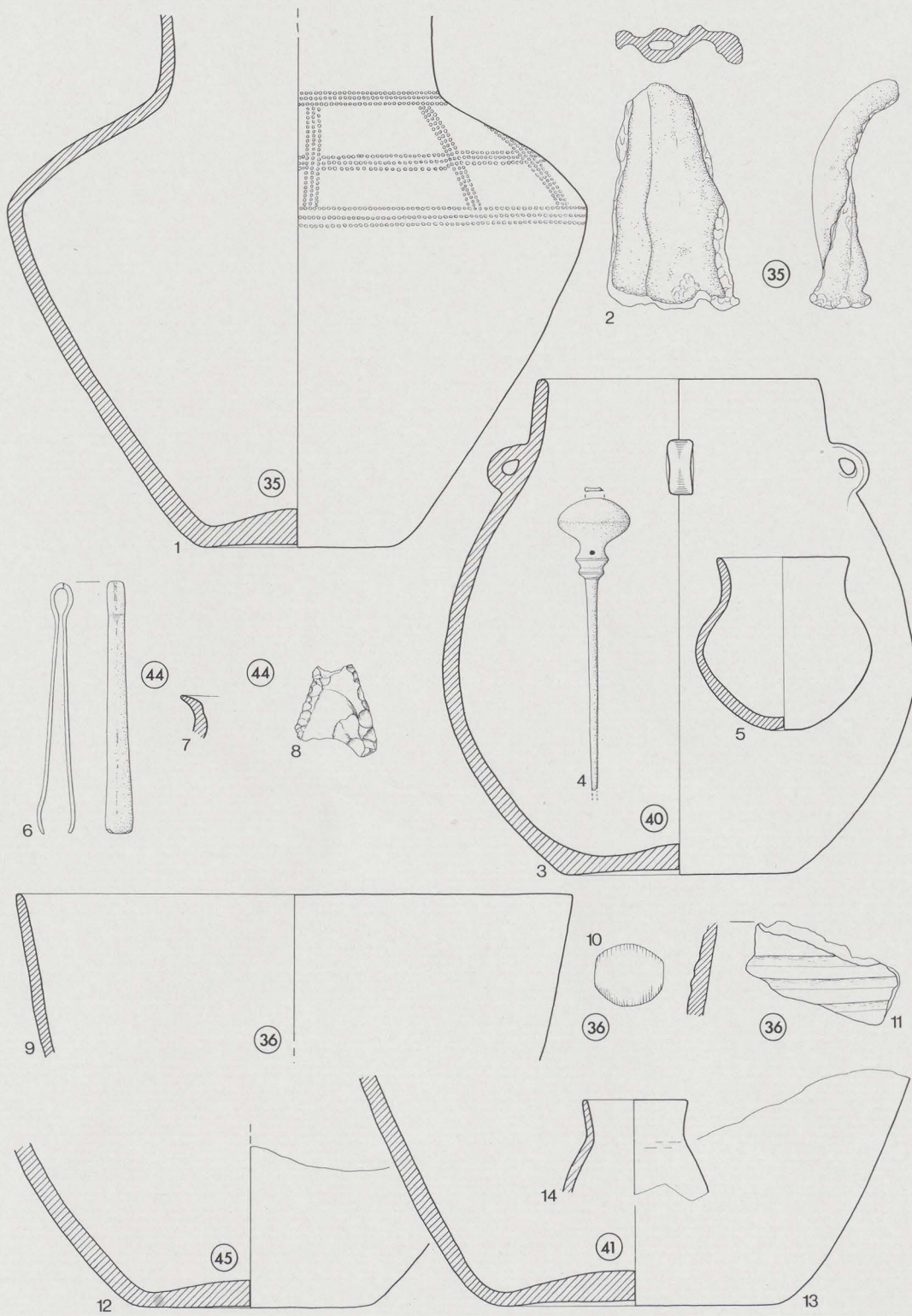
S. 1/3: 1-5.

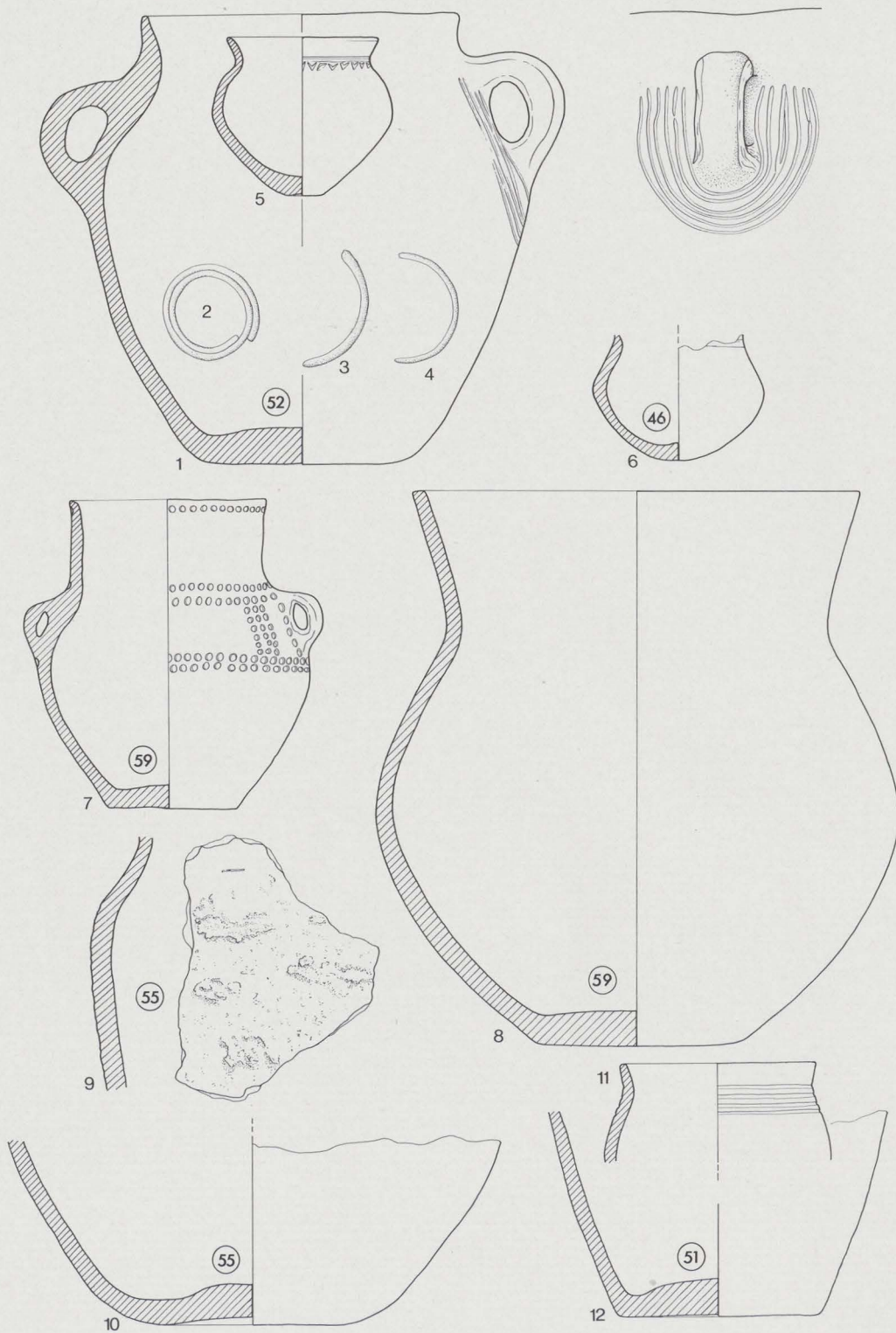
S. 1/3: 1-4, 6-10, 13-16; 2/3: 5, 11-12.

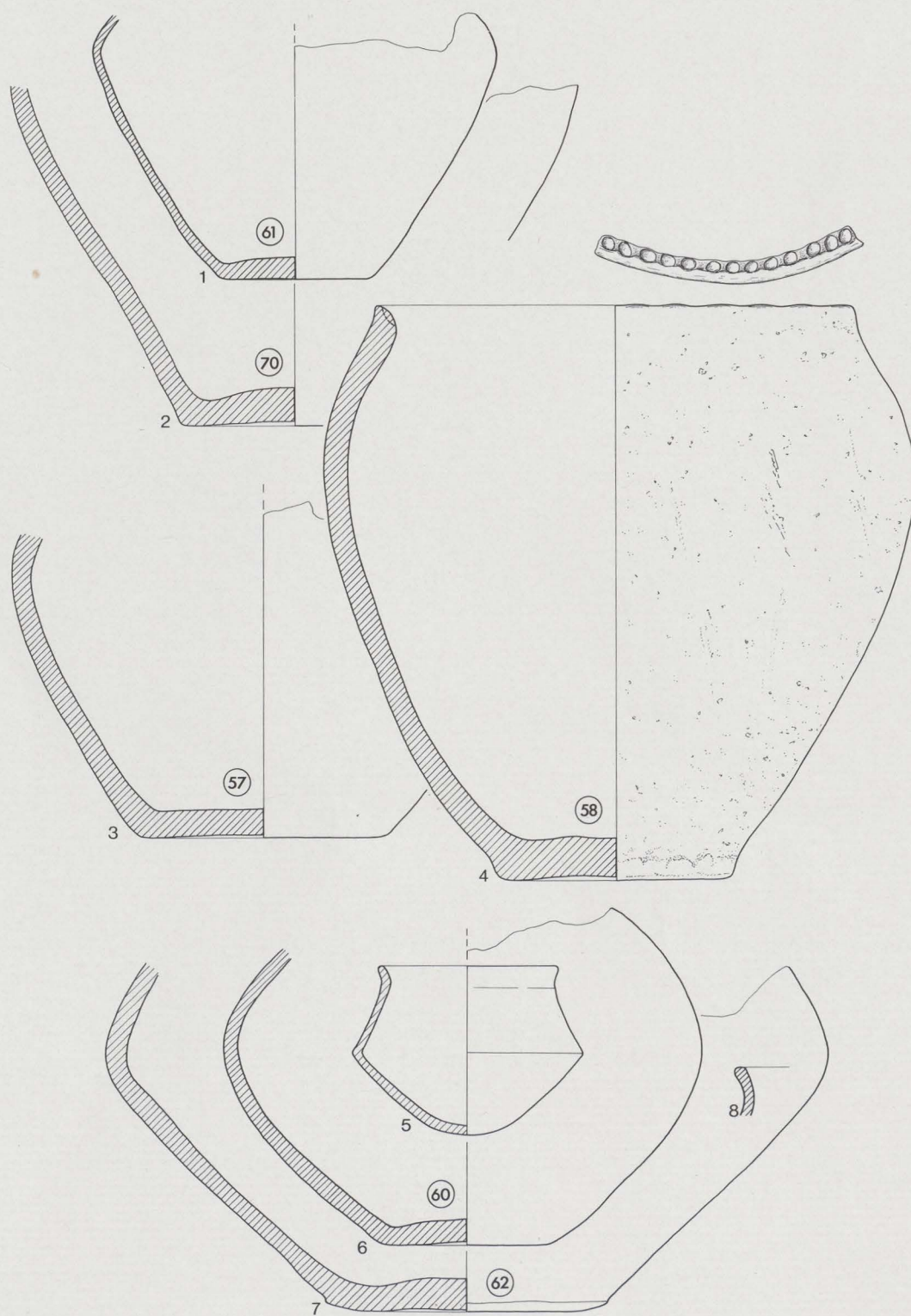
S. 1/3: 1-14.

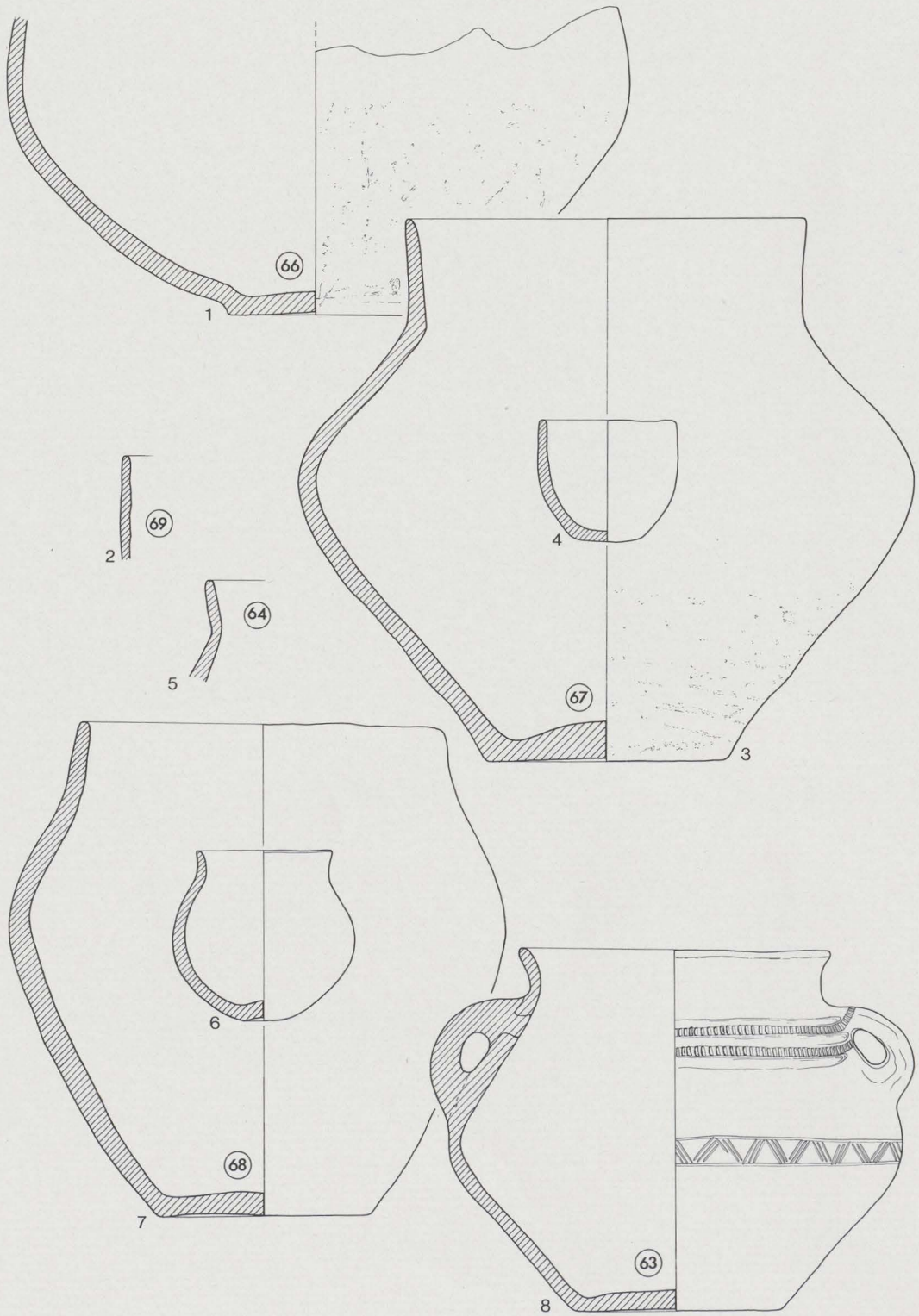
S. 1/3: 1, 3, 5, 7, 9, 11-14; 2/3: 2, 4, 6, 8, 10.

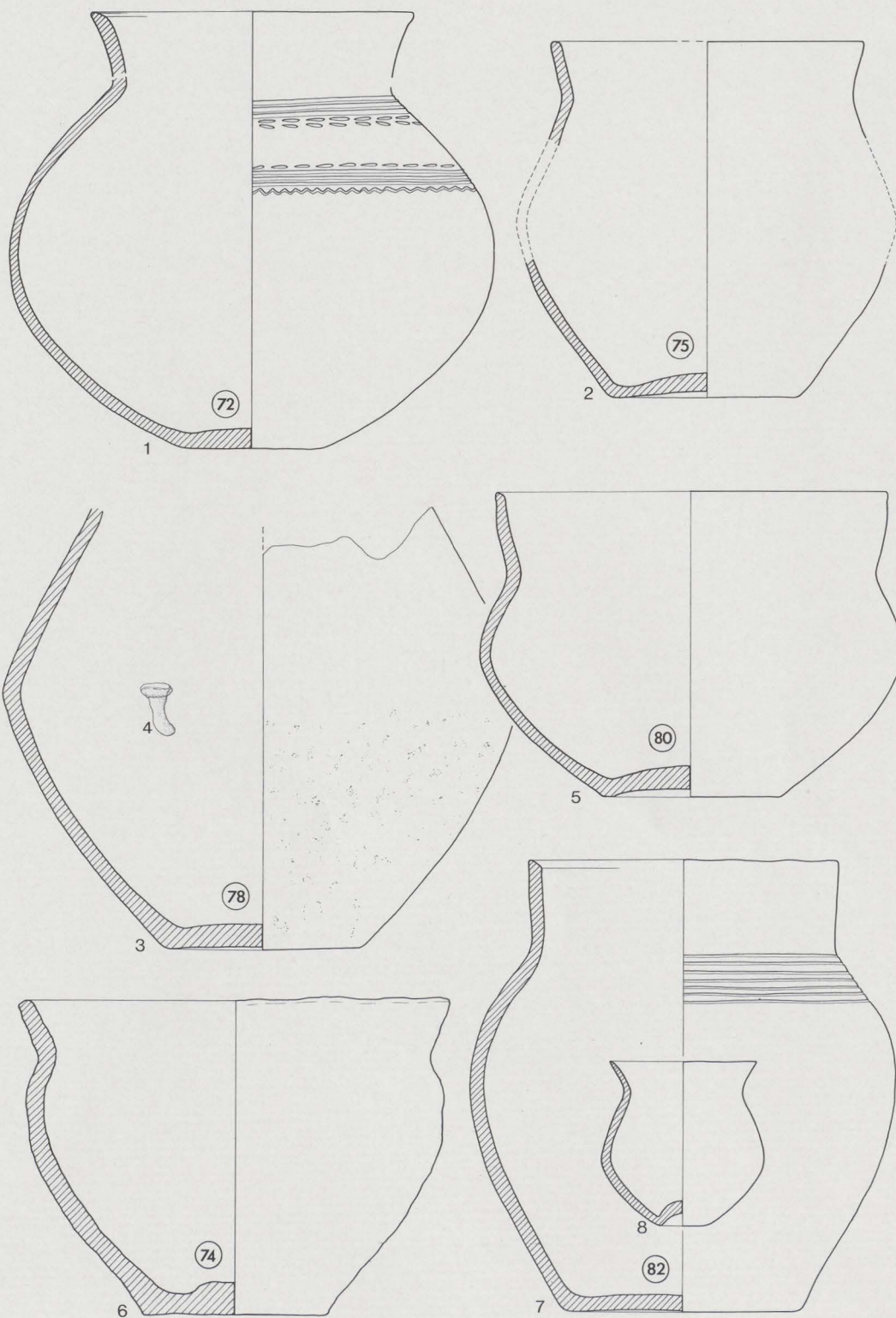
S. 1/3: 1, 5-12; 2/3: 2-4.

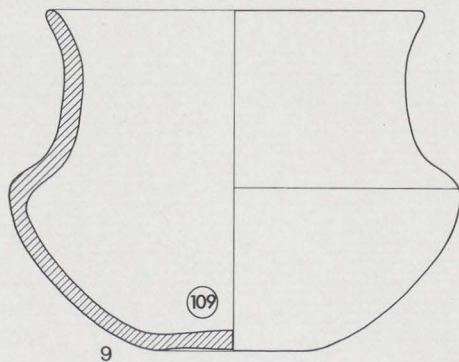
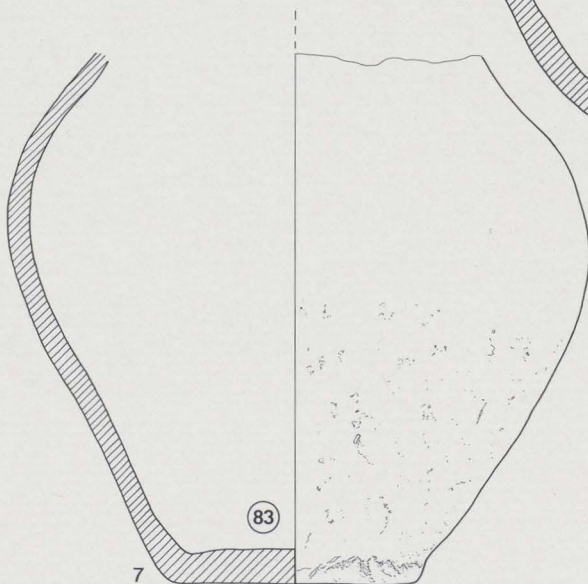
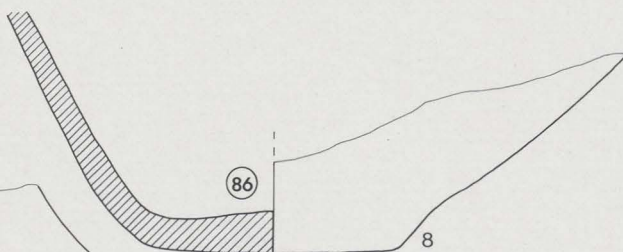
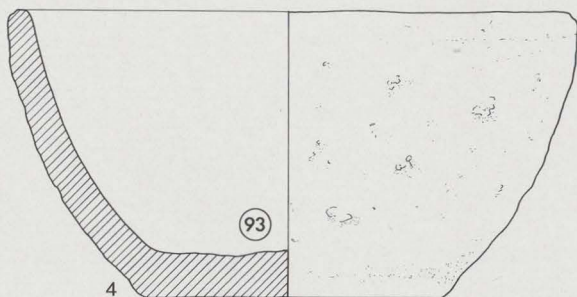
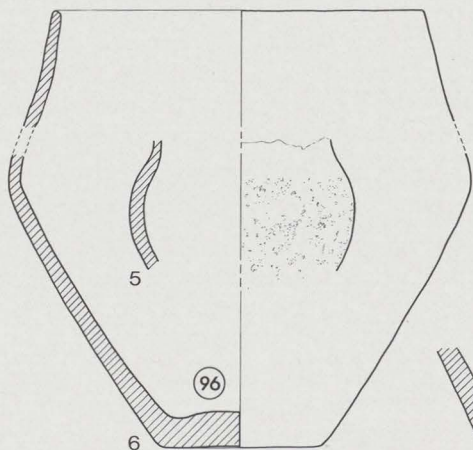
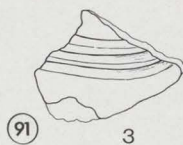
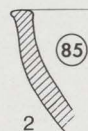
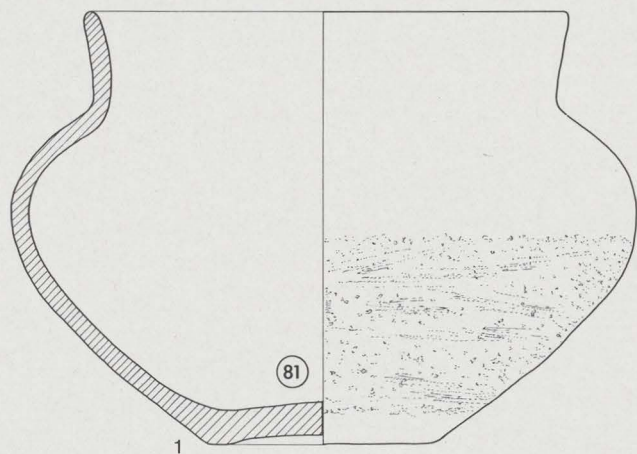
S. 1/3: 1-8.

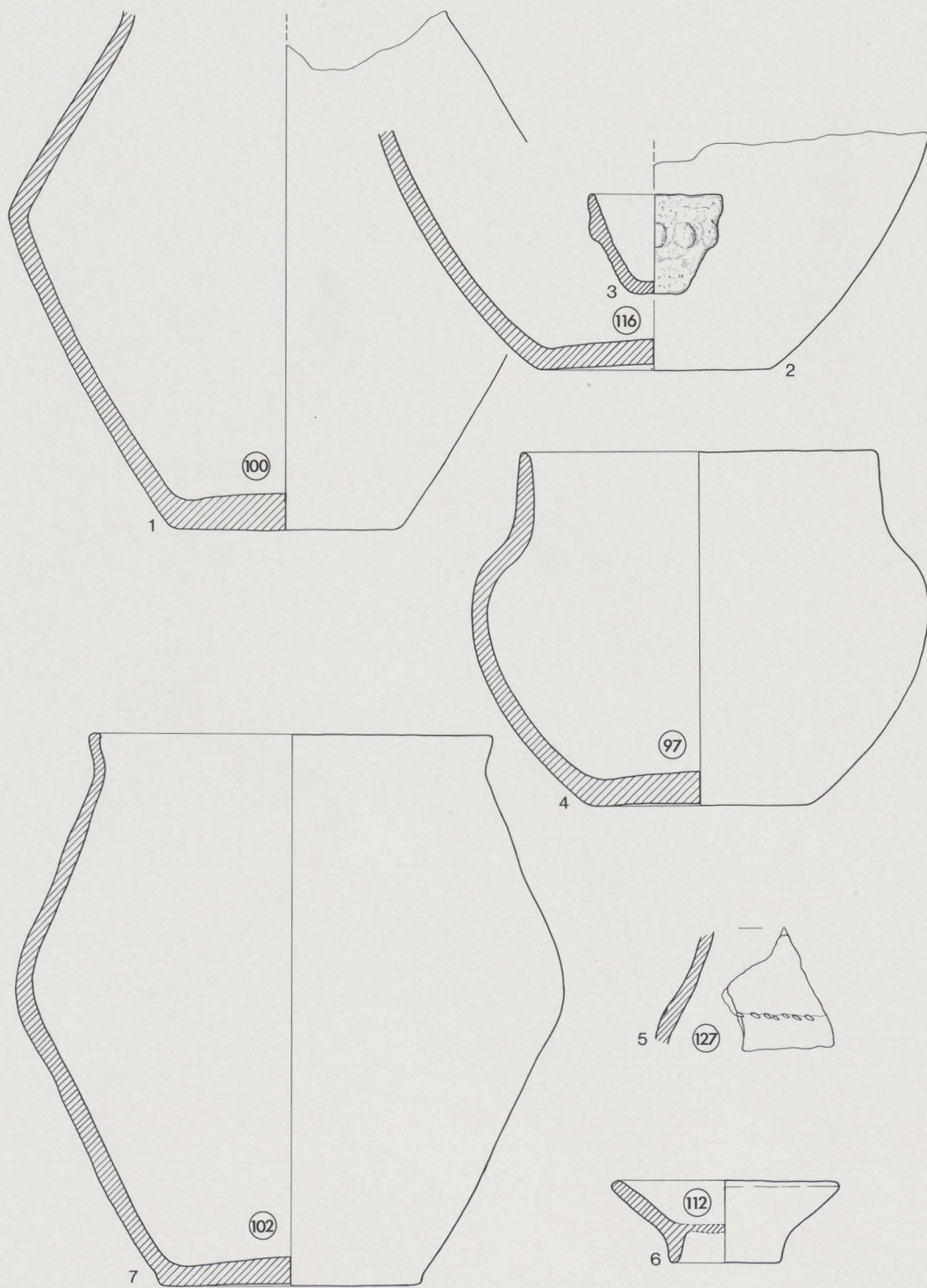
S. 1/3: 1-8.

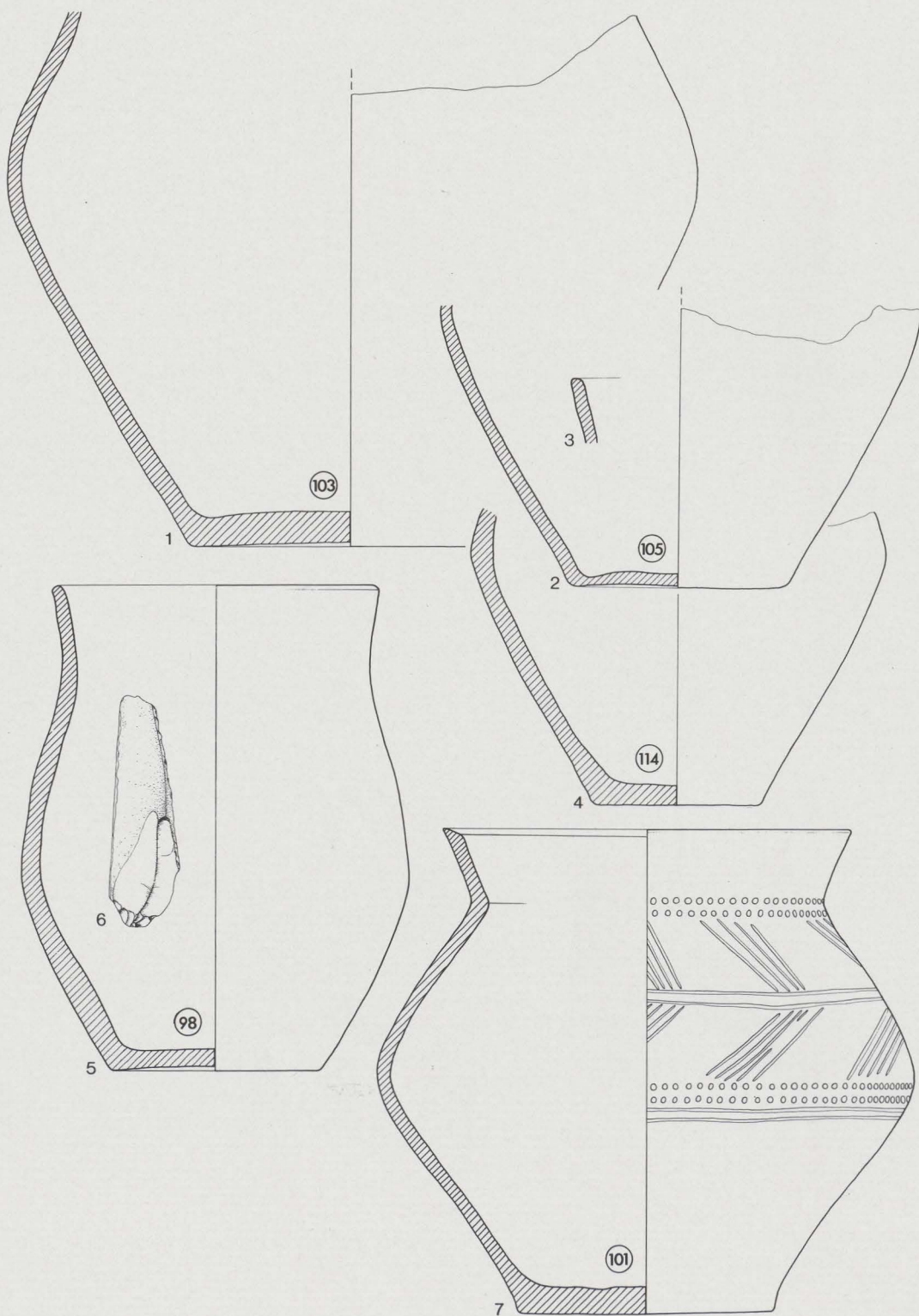
S. 1/3: 1-3, 5-8; 2/3: 4.

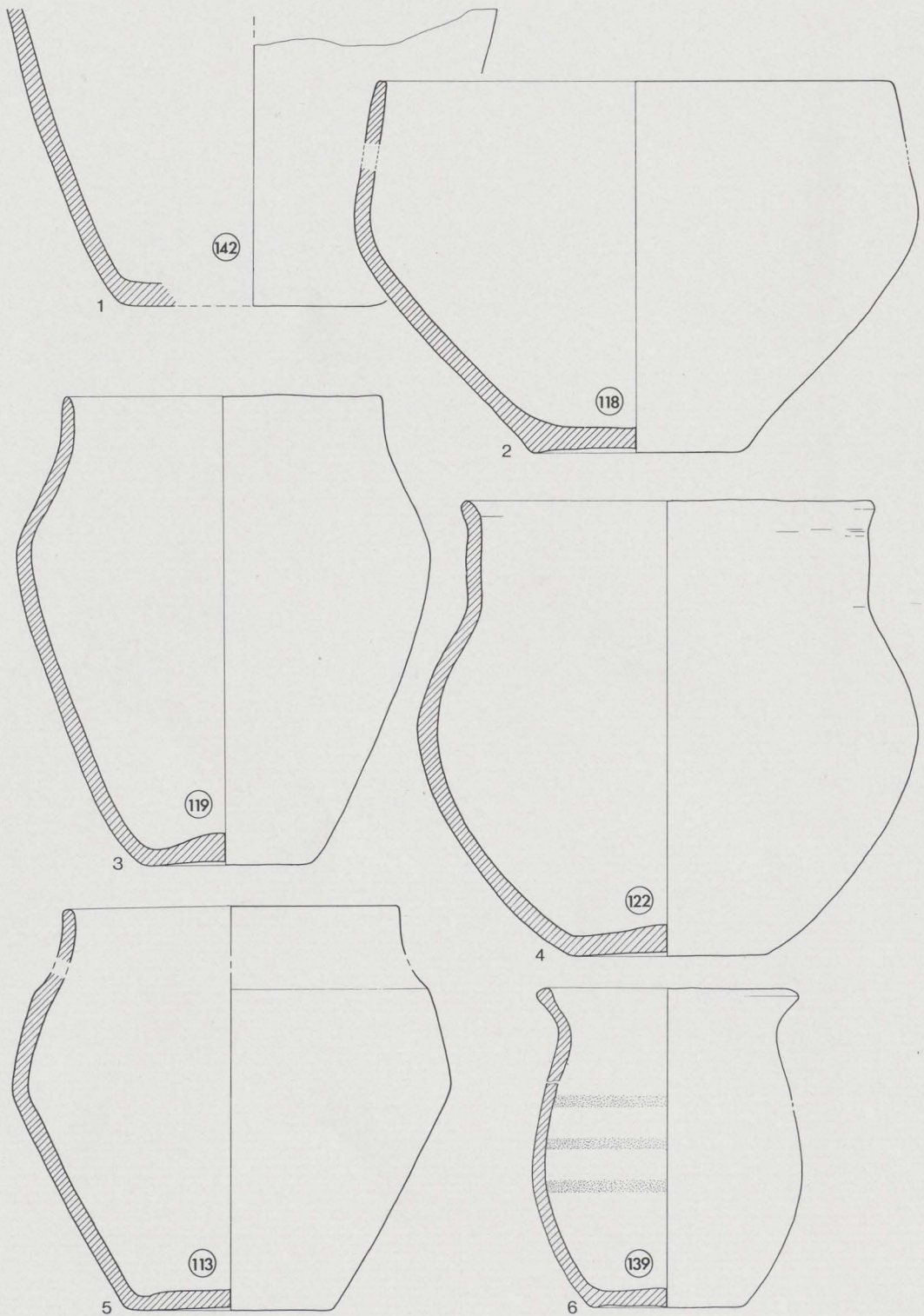
S. 1/3: 1-9.

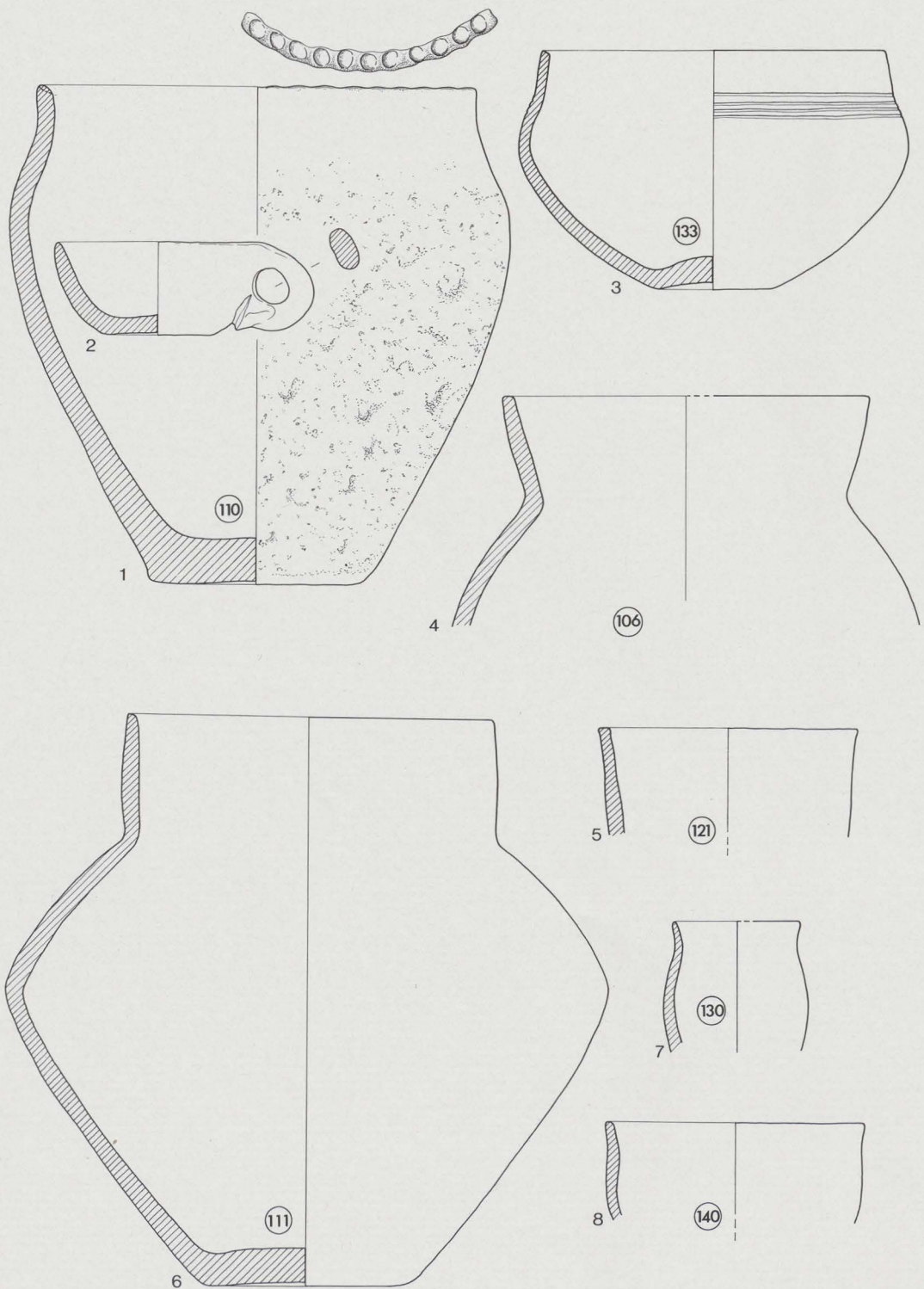
S. 1/3: 1-7.

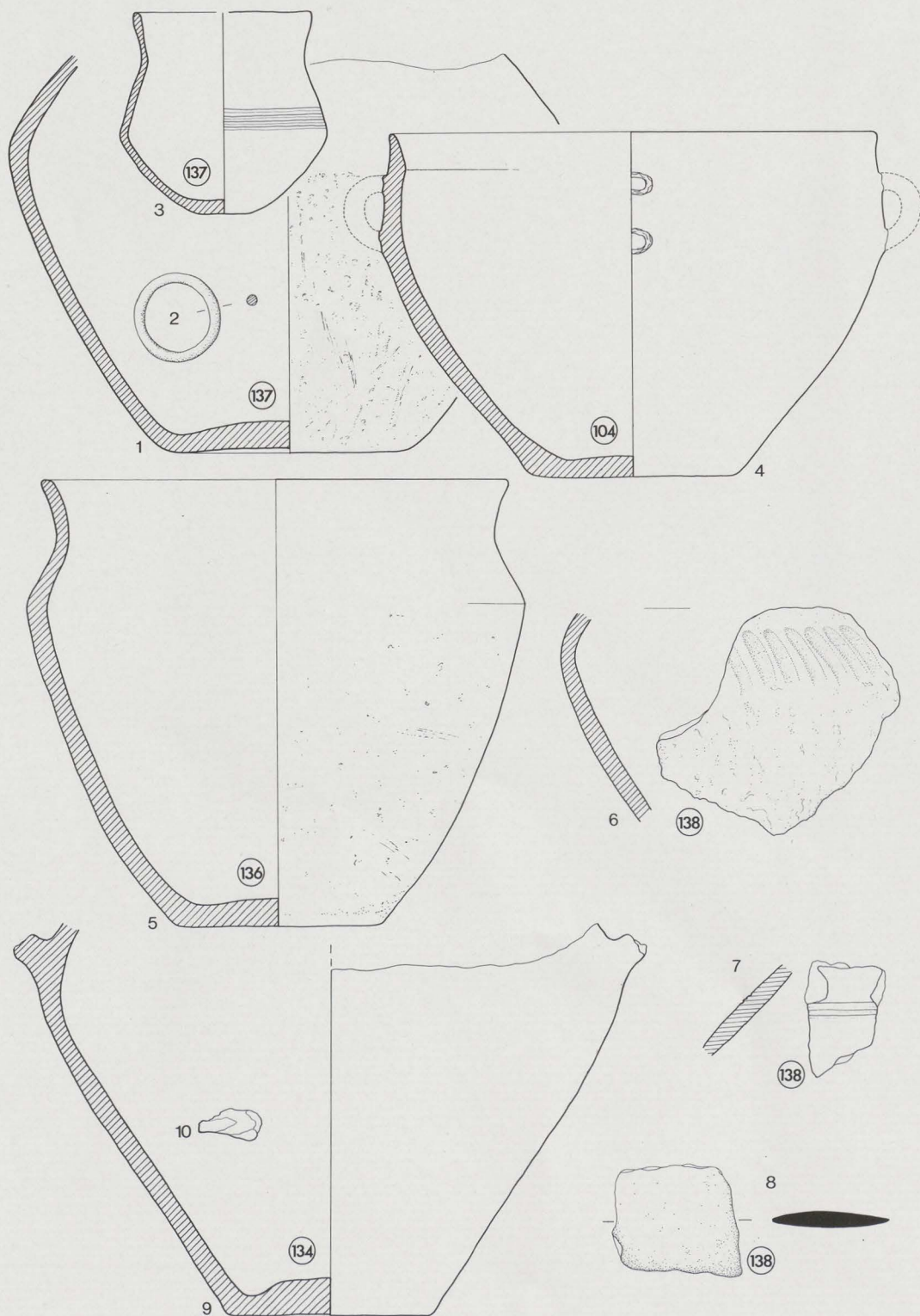
S. 1/3: 1-5, 7; 2/3: 6.

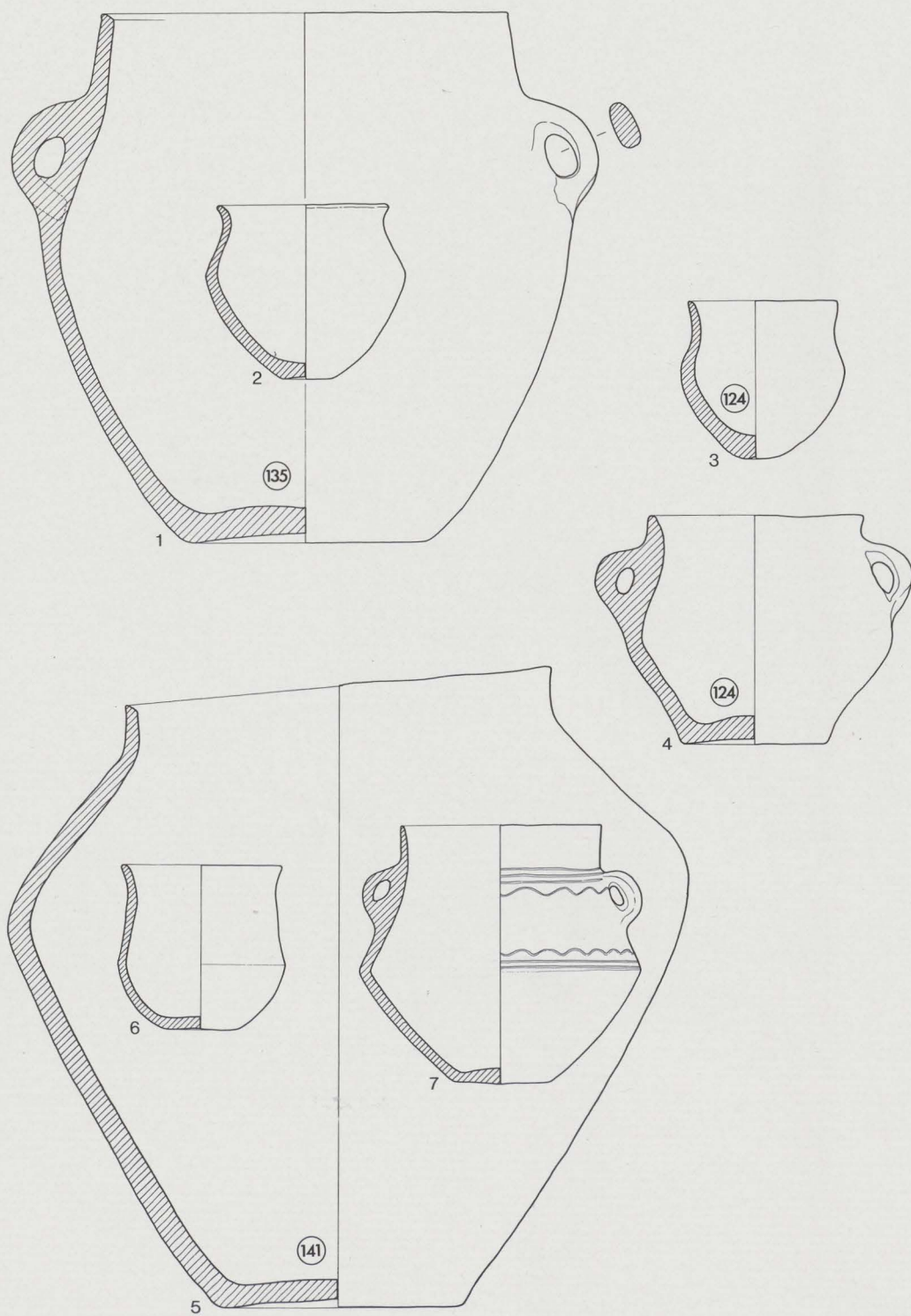
S. 1/3: 1-6.

S. 1/3: 1-8.

S. 1/3: 1, 3-7, 9-10; 2/3: 2, 8.

S. 1/3: 1-7.

Keramiek uit de graven nrs. 20 (1-3), 52 (4-5), 124 (7-8) en 136 (6). S. 1/3.

1

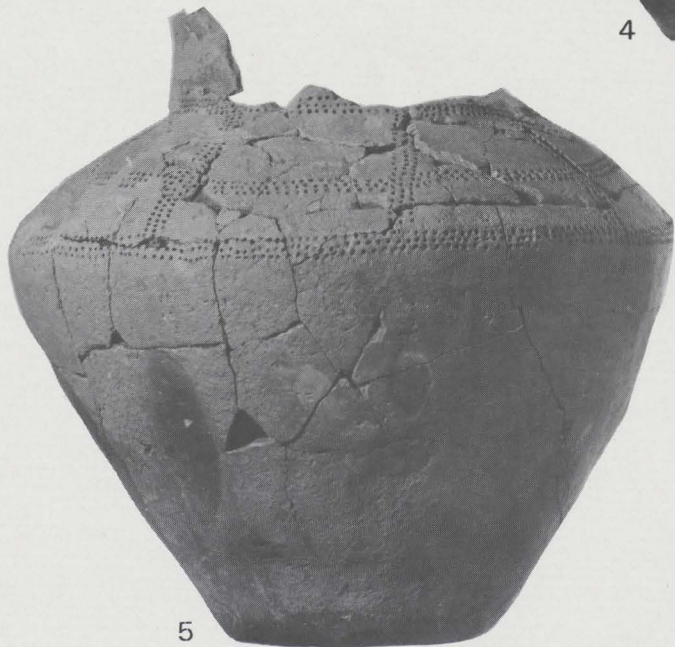
3

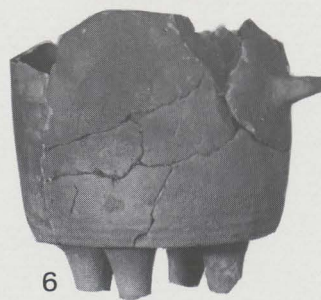
2

4

5

6

Keramiek uit de graven nrs. 30 (4), 40 (4-5), 68 (2-3) en 101 (1). S. 1/3.

Keramiek uit de graven nrs. 3 (6), 82 (4-5) en 141 (1-3). S. 1/3.

